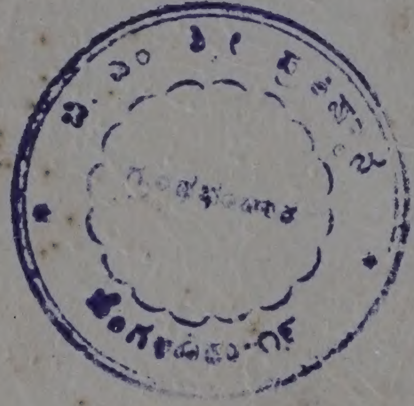
ನವರಾತ್ರಿ

೧

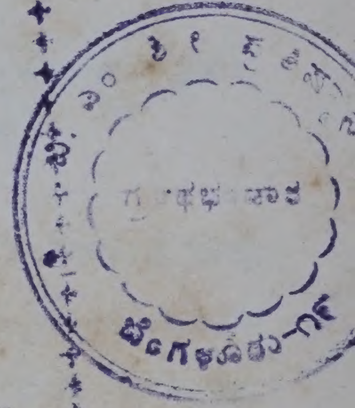

ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ಬೆಲೆ : ಎಂಟಾಣೆ

ಜೀವನ ಕಾರ್ಯಾಲಯ
ಬೆಂಗಳೂರು

ನವರಾತ್ರಿ

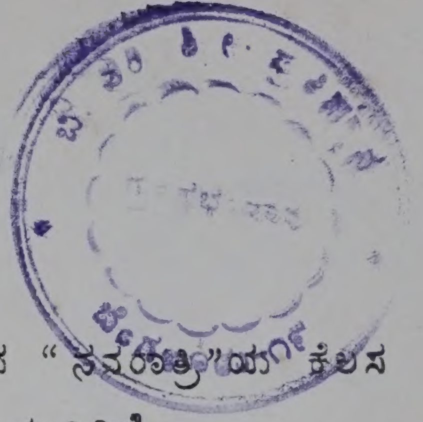

ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ಜೀವನ ಕಾರ್ಯಾಲಯ
ಬಸವನಗುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ೪

ಮೊದಲ ಮುದ್ರಣ ೧೯೫೪

ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ ಅಚ್ಚುಕೂಟ
ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು, ಬೆಂಗಳೂರು

ಮುನ್ನುಡಿ

ಹತ್ತು ವರುಷದ ಹಿಂದೆ ಆರಂಭಿಸಿದ "ನವರಾತ್ರಿ"ಯ ಕೆಲಸ ಈ ಮೊದಲ ಭಾಗದ ಪ್ರಕಟನೆಯಿಂದ ಈಗ ಮುಗಿದಿದೆ.

ಪದ್ಯಕಥನಗಳ ಈ ಗುಚ್ಛ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ನವರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನೆರೆದ ಗೆಳೆಯರ ಕಥೆಗಳಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿತೆನ್ನುವುದು ಬರಿಯ ಒಂದು ಕಲ್ಪನೆ. ಕಥೆಹೇಳಿದವರವು ಟೀಕೆಮಾಡಿದವರವು ಎಂದು ಈ ಪ್ರಸ್ತಾವನಾಭಾಗದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಗಳು ಬಹು ಪಾಲು ನನ್ನ ಜೊತೆಯ, ನನಗೆ ಹಿರಿಯರಾದ, ಕನ್ನಡ ಸೇವಕರನೇಕರ ಶೀಲವನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಬರೆದಿರುವ ಕಲ್ಪಿತ ಚಿತ್ರಗಳು. ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಬರೆದಿರುವ ಈ ಶಬ್ದಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಮಾತು ತಪ್ಪಿದ್ದರೆ ಆಯಾ ಹಿರಿಯರೂ ಗೆಳೆಯರೂ ಮನ್ನಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ಬೇಡುತ್ತೇನೆ.

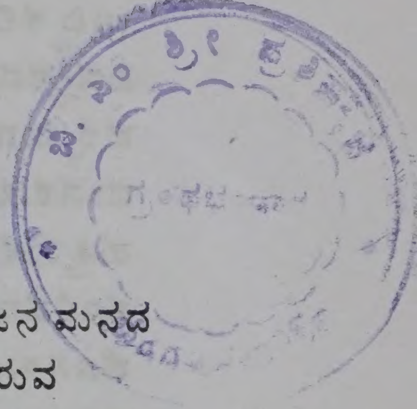
ಗವೀಪುರ ವಿಸ್ತರಣ
ಬೆಂಗಳೂರು, ವಿಜಯ ಸಂ.
ನಿಜವೈಶಾಖ ಬಹುಳ
ಸಪ್ತಮಿ ೪-೬-೧೯೫೩

ಶ್ರೀನಿವಾಸ

ನವರಾತ್ರಿ

೧

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಸಿರಿಯರಸನಡಿಯೊಳಭಿನಮಿಸಿ ; ಮನುಜನ ಮನದ
ಭಾವನೆಗೆ ಒಡಲೀಯಲವನ ಕೃಪೆ ತಳೆದಿರುವ
ನುಡಿಯೆಂಬ ಶಕ್ತಿಯಿದಿರಲಿ ಮಣಿದು ; ಕರುನಾಡ
ಭರತವರ್ಷದ ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮದ ದೇಶಗಳ
ನಲಿವು ಕಲಿವಿನ ಗುರುಗಳೆನಿಸಿ ಶತಮಾನಗಳ
ಹಂತವನು ನಿಡುಬೆಳಗಿ ನಿಂತು ಕೀರ್ತಿಯೊಳಾಳ್ದ,
ಅಂತೆ ಇಂದಾಳುತಿಹ, ಕವಿಕುಲಕೆ ತಲೆವಾಗಿ ;
ತಾಯಿನುಡಿ ಕನ್ನಡದ ಸಿರಿವಾತಿನಲಿ, ನನ್ನ
ಕನ್ನಡದ ಒಡಹುಟ್ಟುಗಳ ಮನವನೇನೆನಸೊ
ನಲಿಸುವೆನೆ ಅವರೊಳೆಳೆಯರಿಗೇನನಾದರೂ
ತಿಳಿಸುವೆನೆ ಎಂಬೊಂದು ಆಸೆಯಲಿ, ಕತೆ ಇವನು
ಹೇಳಿ ನಾ ತೊಡಗಿಹೆನು. ಸಂಸ್ಕೃತದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ,
ಕನ್ನಡದ ನಾಡ ಹಿರಿ ಕವಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ,
ಭರತವರ್ಷದಲಿ ಕರ್ಣಾಟದಲಿ ಕತೆಯೊರೆದ
ಕವಿಗುರುಗಳಿನಗೆ. ಗೊಂಚಲಿನ ಕತೆಗಳ ಕಟ್ಟೆ
ಇಲ್ಲಿ ಬೇರೆಡೆಗಳಲಿ ಅಗ್ಗಳೆಯರೆನಿಸಿರುವ,
ಅಂದಿನ ಕಥಾಸರಿತ್ಸಾಗರದ ಕವಿರಾಯ
ಸಹಜ ಕಥನಕಲಾಪ್ರವೀಣ ಪೂರ್ವಾಚಾರ್ಯ
ಸೋಮದೇವ, ಆ ಬೃಹತ್ಕಥಾಮಂಜರಿಯ
ಪ್ರೌಢಕಥಕ ಗುಣಾಢ್ಯ, ಆ ಪಂಚತಂತ್ರವನು

ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನೀತಿವಿದ ನಿಖಿಲರಾಜನ್ಯಗುರು
ವಿಷ್ಣುಶರ್ಮ, ಅರಬರರಸನಿಗೆ ಕತೆಯೊರೆದು
ಬುದ್ಧಿಕಲಿಸಿದ ವೀರಸೋದರಿ ಷಹರ್‌ಜಾದೆ,
ವಿಷ್ಣುಶರ್ಮನ ಕತೆಯ ಕೇಳಿ ಗ್ರೀಸಿಗೆ ಅಂತೆ
ಹಕ್ಕಿಮಿಗಗಳ ಹೆಸರಿನಿಂದ ನೀತಿಯ ನುಡಿದ
ದಾಸಕುಲಸಂಜಾತ ಹಿರಿಯಗುರು ಈಸೋಪ,
ಹತ್ತಿರುಳ ಸರಸಕಥನದಲಿ ಇಟಲಿಯ ಮನವ
ಸೂರೆಮಾಡಿದ ಬೊಕಾಚಿಯೊ, ಆಂಗ್ಲದೇಶದಲಿ
ಹೊಸಕಾವ್ಯವನು ನಟ್ಟ ಧೀರ ಕಾಂಟರ್‌ಬರಿಯ
ಕಥನಮಂಜರಿಯ ಜೀವನವಿಜ್ಞ ನಗೆಗಾರ
ಛಾಸರ್ ಕವಿಪ್ರವರ, ಕಥನಕಲೆ ಇಂತೆಂದು
ಎನಗೆ ತೋರಿದ ಅಣ್ಣ ಅಕ್ಕದಿರು. ಕಲೆ ಹಿರಿದು.
ಎನಿತ ಕಲಿತಿಹೆನೊ, ಕಲಿಯೆನು ಇನ್ನು ಎನಿತನೊ,
ನಾನರಿಯೆ. ಬಂದನಿತು ಚಂದದಲಿ ಕತೆಯೊರೆವ
ಬಯಕೆಯಲಿ ನಡೆದಿಹೆನು. ನನ್ನ ಒಡಹುಟ್ಟಿಲ್ಲ
ಬೇಸರಾಸರಿಗೆ ಎಡೆಗೊಡದೆ ಇದ ಕೇಳಲಿ
ಎಂಬದೊಂದೇ ನನ್ನ ಮನದ ಹಿರಿಹಾರಯಿಕೆ.
ನಾನೊಬ್ಬ ಬಲ್ಲಕಬ್ಬಿಗನೆಂಬ, ನಾನೊರೆವ
ಕತೆ ಬಲಿದ ನಲ್ಗಬ್ಬವಹುದೆರಬ, ಅಭಿಮಾನ
ಎನಗಿಲ್ಲ. ಜಗಕೆ ಕಬ್ಬವನೊರೆಯುತಿಹ ಸತ್ವ
ಕೃಪೆಯಿಂದ ಈ ನನ್ನ ಮನವ ತನ್ನ ವಿಹಾರ
ವಿಲಸನಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸಾಸಿರನೂರು
ನೂರುಸಾಸಿರದ ಲೆಕ್ಕವ ಮಿಕ್ಕ ತನ್ನ ಆ
ಸಾಲಗೆಯ ಸಾಲಿನಲಿ ನನ್ನನೂ ಒಂದೆಂದು
ಗೆಯ್ದುದೇ ಧನ್ಯನಹೆ ನಾನು. ಇಂತಲ್ಲದೆ,
ಮಿಗಕೆ ದನಿಯಿಲ್ಲ, ಖಗಕುಲಕೆ ಇಂಚರವಿಲ್ಲ,
ಕವಿಗೆ ಸವಿನುಡಿ ಇಲ್ಲ. ವಿಶ್ವಕಾವ್ಯದ ಸತ್ವ

ನನ್ನೊಳಗೆ ಹಾಯ್ದೋದುತಿರುವ ಹಾಡಾವುದಿದೆ
ಅದಕೆನ್ನ ಜಿಹ್ವೆ ತಡೆಯಾಗದಿರಲೆಂದೆಳಸಿ
ಪೂಜೆಯಲಿ ಎಂತಂತೆ ನಡೆಯುವೆನು.

ಕಾವೇರಿ

ತೆಂಕಣದ ಮೇರೆಯಾಗಿರಲು ಗೋದಾವರಿ
ಬಡಗಣದ ಮೇರೆಯಾಗಿರುತ ಈ ಮಧ್ಯದಲಿ
ಇರುವುದಾವುದು ಅದುವೆ ಕನ್ನಡದನಾಡೆಂದು
ಅಂದು ಕಾವ್ಯೋತ್ತುಂಗ ಗಿರಿಯನಾರೋಹಿಸಿದ
ರಾಜಕವಿಪುಂಗವನು ಹಾಡಿದನು. ಮೂಡಲಲಿ
ಪಡುವಲಲಿ ಸಾಗರವೆ ಮೇರೆ ಎಂಬುದ ಬೇರೆ
ಹೇಳಲೇತಕೆ? ತನ್ನ ಒಲುಮೆಯಾ ನಾಡ ಜನ
ಕಿರಿಯ ನುಡಿಯಲಿ ಹಿರಿಯ ಅರ್ಥವನು ತುಂಬುವರು
ಎಂದ ಕವಿ ಮೌನವನೆ ನುಡಿಗೆ ಸಮ ಮಾಡಿದನು.
ಪಡುಗಡಲ ಬೀಳ್ಕೊಂಡು ನಡೆಯ ಹೊರಟದು ನಾಡು
ಕಾರ್ವಾರ ಗೋಕರ್ಣ ಕುಮುಟ ಹೊನ್ನಾವರದ
ಭಟ್ಕಳ ಮಂಗಳೂರುಡುಪಿ ಮಂಜೇಶ್ವರದ
ಕರೆಯುಗೆರೆಯಲಿ ಚೆಲುವನೂರಿ ಪಯಣಕೆ ಶುಭವ
ಹಾರಿ ರಕ್ಷಕ ಮಹಾಬಲನಡಿಗೆ ಪೊಡಮಟ್ಟು,
ಪರಶುರಾಮನ ಹೆಸರನುಳಿಸಿರುವ ಸೀಮೆಯಲಿ
ಕೌಂಗು ವೀಳೆಯ ಬಾಳೆ ತೆಂಗಿನಲಿ ಬಾನ್ಮೊಂಡು,
ಹೊಲತೋಟಗದ್ದೆ ಕಾಡನು ಮೆರೆದು ಸಾಗರಕೆ
ಹರಿದೋಡುತಿಹ ಒಂದು ಹೊಸತು ಒಪ್ಪದ ಚೆಲುವ
ಹಿರಿಯ ಹೊಳೆಗಳ ಬೆಡಗಿನುತ್ತರೀಯವ ಹೊದೆದು,
ಸಹ್ಯಭೂಧರದ ಭುಜವಡರ್ದು ಮುಗಿಲನು ಸೋಂಕಿ
ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೆಲುಮೆಲನೆ ಇಳಿತಂದು ಮಲೆನಾಡ
ಹೆಮ್ಮರನ ಕಾಡಕಳ್ತಲೊಳೊಂದು ಸೊಗವೇರಿ,
ಇಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣ ತೀರ್ಥ ಲೋಕಪಾವನೆ ಇಲ್ಲಿ

ಹೇಮಾವತೀ ಷಿಂಪೆ ತುಂಗೆ ಭದ್ರೆ ಕೃಷ್ಣೆ
ನೀರಾಡೆ, ಉತ್ತರಕೆ ಬೆಳುವೊಲದ ನಲುನಾಡು
ಮಧ್ಯೆ ಹೊಂಜಾವಣಿಗೆ ಹೆಸರಿನಾ ಬೆಳೆನಾಡು
ತೆಂಕಣಕೆ ಹದಿನಾಡ ಸೊಬಗುಬೆಡಗಿನ ಬೀಡು,
ಇಂತು ತೆರತೆರನ ಸಂಪದದ ಸಿರಿ ವಸತಿಯಲಿ
ತಾಯಾಗಿ ಲೋಕವನುಸಲಹಿ ಮೂಡಣಗಿರಿಯ
ಸಾಲಮೇಗಡೆಗೇರಿ ಕೆಳಗಿಳಿದು ತಿರುಮಲೆಯ
ಪಾವನಶಿಲೋಚ್ಚಯವ ಸಾರಿ ಮುಂಬರಿದಂತೆ
ಸೋದರರದ ತೆಲುಗಾಣ್ಯದಲಿ ಬೆರೆದು ಸಾಗರವ
ಮತ್ತೆ ಸೋಕುವಳು. ಎಂತಪ್ಪ ಚೆಲುವಿನ ಭೂಮಿ
ಎನಿತು ತೆರತೆರನ ಚೆಲುವಿನದು ಕನ್ನಡ ಭೂಮಿ !
ಮಲೆಯೇನು ; ಮಲೆಯ ತಲೆಯಿಂದ ತಳ್ಪಲವರೆಗೆ
ಬೆಳೆದ ಬನವೇನು ; ಬನವನು ಹೂವು ಹಸುರಿಂದಿ
ತುರುಗಿಸಿಹ ಪರಿಪರಿಯ ತರುವೇನು ; ತರುಗಳಲಿ
ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಗರಿಯ ಚೆಲುವಿನಲಿ ಮೆರೆಯುತಿಹ,
ಕಲರವದ ಕೂಜನದಿ ಹಲವಿಧದಿ ಹಾಡುತಿಹ
ವಿಧವಿಧದ ವಿಹಗ ಸಂಕುಲವೇನು ; ಆ ಹಾಡ
ಇಂಪಿನಲಿ ಸೋಲಿಸುವೆನೆಂದು ಪಂಥವ ಹೂಡಿ
ಹಸುರ ಹಾಸಿನ ನೆಲದಿ ಕೊರೆದ ಕಾಲುವೆಗಳಲಿ
ಹರಿವ ಕಿರಿಕಿರಿ ಸರಳು ಹಿರಿಹಿರಿಯ ಹೊಳೆಯೇನು ;
ಮಲೆಬನವ ತೀವಿ ಬಾಳುತಲಿರುವ ಮಿಗವೇನು;
ಮಳೆಯಿಂದ ಬಳೆವ ಹೊಲ, ಹೊಳೆಕೆರೆಯ ನೀರಿಂದ
ಬಳೆವ ಮಡಿ, ಇವ ನಂಬಿ ಬಾಳುತಿಹ ಜನದಿಂದ
ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಹಳ್ಳಿ ಊರುಗಳು ನಗರಗಳೇನು ;
ಇತ್ತಮಲೆ ಮುಗಿಲೆಡೆಗೆ ದಾಳಿಇಟ್ಟಿರೆ ಇತ್ತ
ಜೋಗದಲಿ ಒಂದೆಡೆ ಶರಾವತಿಯೊ ಒಂದಿತ್ತ
ಬರಚುಕ್ಕಿ ಗಗನಚುಕ್ಕಿಯಲಿ ಕಾವೇರಿಯೋ,

ಸಗ್ಗದಗ್ಗಳಿಕೆಯನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಈ ನೆಲನ
ಪೊರೆಯಲಿಳಿತರುವ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರೊಲು, ನೆಲದಿಂದ
ಪಾತಾಳಕೆನಲು ದುಮ್ಮಿಕ್ಕಿರುವ ಭರವೇನು ;
ತೆಂಕಣದ ಅಂಚಿನಲಿ ಮೂಡಣದ ಮಲೆಸಾಲು
ಪಡುಮಲೆಯಸಾಲು ಒಂದೊಂದನೀಕ್ಷಿಸಿ ಕೆಲೆದು
ಆಟದಲಿ ಬೆರೆವ ತರಳರತೆರಕೆ ಕ್ರೀಡೆಯಲಿ
ಬೆರೆತಿರಲು ನೆಲನ ಚೆಲುಸಂತೆ ನೆರೆಯಿತೊ ಇಲ್ಲಿ
ಎಂಬ ವಿಹ್ವಲತುಮುಲಸುಂದರದ ನೀಲಗಿರಿ
ನೆಲನಗಲವನು ಅಳೆದು ಬಾನಡರುವಗುವರ್ಣನು !
ಇಂತಪ್ಪ ಚೆಲುವಿಗೆಂತಂತುಪಾವನತೆಗೂ
ನೆಲೆಯಾಗಿ ಮೆರೆದಿಹುದು ನಮ್ಮ ಈ ತಾಯ್ನಾಡು.
ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನೀಯೆಡೆ ತನ್ನ ಸತಿ ಸೀತೆ
ತಮ್ಮ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ ಅಂದು ನಡೆದಾಡಿದನು,
ಇಲ್ಲಿಯೆ ವಿರಾಟಪುರಿ ಇದೆ, ಭಾರತದ ಕತೆಯ
ಪಾಂಡವ ಸಹೋದರರು ಸತಿಯೊಡನೆ ಇಲ್ಲಿಯೇ
ಅಜ್ಞಾತವಾಸದಲಿ ಧರ್ಮವನು ನಡಸಿದರು,
ದಾನ ಮಾಡಿದ ನೆಲದಿ ನಿಲ್ಲಸಲ್ಲದು ಎಂದು
ಜಮದಗ್ನಿಸೂನು ಸಾಗರದಿಂದ ಈ ನೆಲನ
ಪಡುಕಡೆಯ ಪಟ್ಟಿಯನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡದರಲ್ಲಿ
ತಪವನಾಚರಿಸಿದನು, ಎಂದು ಇತಿಹಾಸಕೂ
ಮೊದಲಿನ ಪ್ರತೀತಿ ನುಡಿವುದು. ಚರಿತ್ರೆಯ ದಿನಕೆ
ಬುದ್ಧಧರ್ಮಾಬ್ಧಿಚಂದ್ರ ಅಶೋಕನರಪತಿಗೆ
ಧರ್ಮಲಾಲಸೆಯ ಕುರುಹನು ಕೊರೆಯಲೆಡೆಯಿತ್ತು
ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷದಿನ ಅವನ ನುಡಿಗಳನು
ತಮ್ಮ ಎದೆಯಲಿ ಹಿಡಿದೆ ಇಹವು ಕನ್ನಡಕಲ್ಲು.
ಎರಡು ಸಾವಿರವೊ ಬೇರೆನಿತೊ ವರ್ಷಕೆ ಹಿಂದೆ
ವಿಂಧ್ಯದುತ್ತರದ ನೆಲ ಬರದಿಂದ ಸೊರಗಿರಲು

ಜಿನಸಮಯಸಾರಸಿಧಿಯಾಗಿರ್ದ ಗುರುವರ್ಯ
ಭದ್ರಬಾಹು ಮುನೀಂದ್ರನಯುತ ಶಿಷ್ಯರವೆರಸಿ
ಇತ್ತ ಬಿಜಗೆಯ್ದನಪ್ಪುದು. ಶ್ರವಣಬೆಳುಗುಳದ
ಕಾರಕಳ ವೇಣೂರು ಮೂಡಬಿದಿರೆಯ ಬಳಿಯ
ಗಾಳಿ ಇನ್ನೀಗಳೂ ಜೈನಧರ್ಮದ ಕಂಪ
ಸೂಸಿ ಜೀವಗಳ ತಣಿಸುತಿದೆ. ಮತ್ತಿನದಿನಕೆ
ವೇದಾಂತವನು ಭದ್ರಪೀಠದಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ
ಇದು ಸಾರ್ವಭೌಮವೆಂದಭಿಷೇಕ ನಡೆಯಿಸಿದ
ಗುರುಪರಬ್ರಹ್ಮಶಂಕರರಿಲ್ಲಿ ಮಲೆನಾಡ
ಶೃಂಗಗಿರಿಯೆಡೆ ತಮ್ಮ ತಪವ ಮುಗಿಸಿದರಹುದು.
ಕೆಲವು ಶತಮಾನ ಹರಿದಿರಲು ಆ ಗುರುದೇವ
ರಾಮಾನುಜರು ಚೋಳರಾಜನುಪಟಲದಿಂದ
ತಮ್ಮ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಂಬ ಚರಿತದಲಿ ಹೊಯ್ಸಳರ
ಈ ಭೂಮಿಯನು ಸಾರಿ ಗುಪ್ತದಲಿ ತಪವೆಸಗಿ
ಪ್ರಕಟದಲಿ ಧರ್ಮವನು ಸಾರಿ ಸಿದ್ಧಾಂತವನು
ನೆಲೆನಿಲಿಸಿ ಭೂಗರ್ಭದಲಿ ಮರೆದ ದೈವವನು
ಹೊರಕೆಲಕೆ ತಂದು ಅದನಾಚಂದ್ರತಾರಾರ್ಕ
ಲೋಕಸಯನಾನಂದವಸ್ತುವಾಗಿರಲಿರಿಸಿ
ದುಡಿದು ದಣಿಯರು, ತಣಿದರಹುದು. ಇನ್ನಿಲ್ಲಿಯೇ
ತುಳುನಾಡಿನಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತಿ ಸತ್ಯವ ಹಿಡಿದು
ದ್ವೈತವನು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಾಡಿ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣನನು
ಕೈಯಕಡಗೋಲಿನಲಿ ಹುಡುಗಾಗಿ ಉಡುಪಿಯಲಿ
ಭಕ್ತಿಯಲಿ ಕಡೆದು ನಿಲಿಸಿದರು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯ
ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥರು. ಶೈವಸಾಯುಜ್ಯ
ನಿತ್ಯದುಣಿಸಾದ ಆ ಅಲ್ಲಮ ಪ್ರಭುದೇವ,
ಎಲ್ಲ ಜೀವಗಳಣ್ಣ ಬಸವಣ್ಣಗಳು, ಇಲ್ಲೆ
ಜನ್ಮವನು ಧರಿಸಿ ದಯೆ ಸಮತೆಗಳ ಧರ್ಮವನು

ಸಾರಿದರು ಬಾಳಿದರು ಹರಹಿದರು ನಿಲಿಸಿದರು.
ಧರ್ಮದೀರ್ಘಿಕೆ ಇನಿತ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆತಂದ
ಇನ್ನೊಂದು ನಾಡುಂಟೆ? ಇಲ್ಲಿ ಗೊಮ್ಮಟ ಮೂರ್ತಿ
ಇಲ್ಲಿ ಸಿರಿ ರಂಗೇಶ ಇಲ್ಲಿ ನಂಜುಂಡೇಶ
ವಿಜಯ ವಿಕ್ರಮ ಕೀರ್ತಿ ವೀರ ನಾರಾಯಣರು
ಇಲ್ಲಿಇಲ್ಲಿಇಲ್ಲಿ; ಗೋಕರ್ಣ ಉಡುಪಿಗಳ
ಬಿಳಿಗಿರಿಯ ಯದುಗಿರಿಯ ಮೈಲಾರ ನಂದ್ಯಾಲ
ಸೊನ್ನಲಾಪುರದ ಕೂಡಲಸಂಗಮದ ಇನ್ನು
ನೂರು ಪುಣ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ದಿವ್ಯದೇದೀಪ್ತಿ
ತಾರಕಿಸುತಿಹುದು ಈ ಭೂಮಿಯನು.

ಈ ತೆರದಿ

ಮೆರೆದ ಕನ್ನಡನಾಡ ಹೃದ್ದೇಶವೆಂಬಂತೆ
ಮೆರೆದು ಜಗದಲಿ ಕೀರ್ತಿವಡೆದು ಬಾಳುತಲಿಹುದು
ಮೈಸೂರದೇಶ. ಈ ದೇಶವನು ಅರಸಾಳ್ದ
ಲೋಕವಿಖ್ಯಾತವಾಗಿಹುದು ಯದುರಾಜ ಕುಲ.
ಬನವಸಿಯೊಳಾಳಿದ ಕದಂಬರಾಜರು ಮೊದಲು
ಚಾಳುಕ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಸಾಳ್ವ ಹೊಯ್ಸಳರ
ಗಂಗತುಳುವರ ರಾಜಮನೆತನಗಳೀನಾಡ
ಪೂರ್ವದಲಿ ಆಳಿ ಜನವನು ಪೊರೆದು ತಮ್ಮ ಕತೆ
ಲೋಕದಿತಿಹಾಸಪಟದಲಿ ತೊಳಗುವಂದದಲಿ
ನಡೆದು ಮರೆಯಾದುವಲೆ. ಆ ರಾಜವಂಶಗಳ
ಧರ್ಮನಿಷ್ಠೆಗೆ ಕಲಾಭಿಜ್ಞತೆಗೆ ವಿಕ್ರಮಕೆ
ಒಂದೆನೆಲೆ ತಾನಾಗಿ ಬೆಳಗಿಹುದು ಯದುವಂಶ.
ಯದುರಾಜರಲಿ ಮೊಳೆತು ರಾಜೊಡೆಯರಲಿ ಬೆಳೆದು
ಕಂಠೀರವಾಖ್ಯ ನರಸಿಂಹರಾಜೇಂದ್ರರಲಿ
ಚಿಕದೇವರಾಜರಲಿ ಗರಿಕಟ್ಟಿ ಹಿರಿದಾಗಿ
ಸತ್ಯಮೇವೋದ್ಧರಾಮ್ಯಹಮೆಂಬ ಪೂಣ್ಕೆಯೊಲಿ

ರಾಜ್ಯಕರ್ಮದಲಿ ಬಳಿ ದೇವರನು ಪೂಜಿಸಿತು.
ಕಾಲವಾಹಿನಿ ತಂದ ಏರಿಳಿತಗಳ ಸಹಿಸಿ
ರಾಜಾನ್ವಯದ ಕೀರ್ತಿ ಶಾಲಿವಾಹನಶಕದ
ಹದಿನೇಳು ಶತಮಾನ ಕಳೆದಿರಲು ಮುಮ್ಮಡಿಯ
ಕೃಷ್ಣಭೂಪನನಾಶ್ರಯಿಸಿತು. ಆ ರಾಜರ್ಷಿ
ದಿವವಸಾರಲು ನಾಡಸಿರಿ ಚಾಮಭೂಪನಲಿ
ನೆಲಸಿದುದು. ಆ ನೃಪತಿ ದಿನ ಕಳೆವ ಮುನ್ನವೇ
ಸ್ವರ್ಗವನು ಕುರಿತೇರೆ ಕುವರರಹ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ
ನಾಲ್ಮಡಿಯ ಕೃಷ್ಣರಾಜೇಂದ್ರರೆಂದರಸಾಗಿ
ಮೈಸೂರ ಪಾಲಿಸಿದರಹುದು. ಮೂವತ್ತೆಂಟು
ಅಬ್ದುದಗಳ ಕಾಲ ನಾಲ್ಮಡಿಕೃಷ್ಣಭೂಮಿಪನ
ಒಲವ ಲಾಲನೆ ಪಾಲನೆಯಲಿ ನಲಿದುದು ನಾಡು
ರಾಜಧರ್ಮವೆ ರೂಪುವೆತ್ತಂತೆ ಧರ್ಮದಲಿ
ನಾಲ್ಮಡಿಯ ಕೃಷ್ಣರಾಜೇಂದ್ರರೀ ರಾಜ್ಯವನು
ಆಳಿ ಕೆರೆಕಟ್ಟೆಗಳ ಕಟ್ಟಿ ಕಾಲುವೆತೋಡಿ
ವಿದ್ಯೆಯನು ಹರಡಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳ ನೆಲೆಗೊಳಿಸಿ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಯನು ನೆಲೆಯಾಗಿ ನಿಲಿಸೆ ನಿಧಿಗಳ ಹೂಡಿ
ಹಳೆಯಬೆಳೆ ಹೆಚ್ಚೆ ಹೊಸಬೆಳೆಸೇರಿಬರುವಂತೆ
ಬೇಸಾಯವನು ತಿದ್ದಿ ರಾಜಮಾರ್ಗವಗೆಯಿಸಿ
ಕಾವ್ಯ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಶಿಲ್ಪ ಚಿತ್ರಗಳು
ನಿಲುವಂತೆ ಬೆಳೆವಂತೆ ಕಲೆಯನನುಪಾಲಿಸುತ
ಪೋಷಿಸುತ ನಾಡು ನಗರಗಳು ಚೆನ್ನಪ್ಪಂತೆ
ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡಿಸುತ ದೀಪಗಳ ಬೆಳಗಿಸುತ
ಕೃತಕೃತ್ಯರಾದರಪ್ಪುದು.

ಇಂತ ನಮ್ಮೊಡೆಯ
ನಾಲ್ಮಡಿಯ ಕೃಷ್ಣರಾಜೇಂದ್ರಭೂಪನ ಶಕದ
ಮೂವತ್ತ ಆರನೆಯ ವರ್ಷ ಬಹುಧಾನ್ಯದಲಿ

ರಾಮುವಿನ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ತಮ್ಮಮಗನಿಗೆ ಇಂತು
ಒಂದು ಕಾಗದವ ಬರೆದರು: "ನಿಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕವ್ವ
ಈ ಸಲದ ದಸರೆಯುತ್ಸವವ ನೋಡುವ ಎಂದು
ಮೈಸೂರ ಕಡೆಗೆ ಮುಖಮಾಡಿಹರು. ಅರಸರು
ಉತ್ಸವವನೇನೇನೊ ರೀತಿಯಲಿ ಹಸಗೆಯ್ದು
ಚೆನ್ನಮಾಡಿಹರೆಂಬುದನು ಕೇಳಿ ಆದ ತಾವು
ನೋಡಬೇಕೆನ್ನುವರು. ನಾನಾದರೂ ಅದನು
ನೋಡಿ ಹಲವರ್ಷ ಆಗಿಹುದು; ಹೆಂಡಿರ ಜೊತೆಗೆ
ನೋಡುವರೆ ಆಸೆ. ಅದರಿಂದ ನಾವಿಬ್ಬರೂ
ನವರಾತ್ರಿಯಲಿ ನಿನ್ನ ಮನೆಯತಿಥಿ ದೈವಗಳು
ಆಗಲುದ್ದೇಶಿಸಿರುವೆವು. ಬರುವುದಾಯಿತು;
ಇದೆ ಹೊತ್ತಿನಲಿ ನೀನು ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ
ನೆರೆಸಬೇಕೆಂದಿರುವ ಕವಿಮಿತ್ರಮಂಡಲಿಯ
ನೆರೆಸಿದರೆ ಬಹುಚೆನ್ನವಾಗುವುದು. ಗೆಳೆಯರನು
ಕಾಲೇಜು ಬಿಟ್ಟ ಈಚೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನು
ಅಲ್ಲಿಇನ್ನೊಬ್ಬನನು ನೋಡುವುದೆ ಆಯಿತು.
ಒಟ್ಟುಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿ ಎಲ್ಲ ಮುಖಗಳ ನೋಡಿ
ಎಲ್ಲ ದನಿಗಳ ಕೇಳಿ ಸುಖಿಸುವರೆ ಆಶೆಇದೆ.
ಅಂತೆ ಮೈಸೂರ ಗೆಳೆಯರನು ಎಲ್ಲರಜೊತೆಗೆ
ಸೇರಿಸಲು ಒಳ್ಳೆಗೋಷ್ಠಿಯೆ ಆಗುವುದು. ಕಾರ್‍ಯ,
ಬೆಳಗು ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆ ಅವರವರು,
ಅರಮನೆಗೆ ಪೇಟೆಕೋಟೆಗೆ ಹೋಗುವುದು, ಇಲ್ಲ
ತಂತಮ್ಮ ಕೋಣೆಯಲಿ ಕುಳಿತು ಕಾಗದಪತ್ರ
ಹರಿಸುವುದು, ಏನಿದೆಯೊ ಆದಮಾಡಿಕೊಳಬಹುದು,
ಸಂಜೆ ಊಟಕೆ ಎಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೈತಂದು
ಎಲೆಅಡಿಕೆ ಮೆಲುತ ಯಾರೋ ಒಂದು ಕತೆಹೇಳಿ
ಉಳಿದವರು ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷದಲಿ ಕುಳ್ಳಿರ್ದು

ಹನ್ನೊಂದುಗಂಟೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬಿಡಾರಕೊ ಮನೆಗೊ
ಹೋಗುವುದು ಏನೆಂಬೆ? ಆಗಲಿ ಎಂದಲ್ಲ?
ಭಪ್ ಭಪ್ಪರೇ ನೀನು ತುಂಬ ಒಳ್ಳೆಯಹುಡುಗ.
ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿ ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿಗೆ ಈ ಮಾತ
ಸಮಯವನು ನೋಡಿ ಮೆಲ್ಲನೆ ಹೇಳು. ದಿನದಿನವು
ಬಂದವರ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಷ್ಟ ಸಹಿಸುವುದು
ಅವಳ ಹಣೆಯಲಿ ಬರೆದ ಕುಂಕಮದ ಸೌಭಾಗ್ಯ.
ಇದರಮೇಲೂ ಹುಡುಗಿ, ಬಂದಿತೇ ಗ್ರಹಚಾರ,
ಎಂಬಂತೆ ಮುಖಮಾಡಿದರೆ, ಅವಳ ಚಿಕ್ಕವ್ವ
ಮನೆಗೆಲಸವನು ನೋಡಿಕೊಳಲೆಂದೆ ಬರುತಿಹರು,
ಎಂದು ಹೇಳುವುದು. ಇಂತೆಂದು ಪತ್ರವ ಮುಗಿಸಿ
ಈ ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ "ಮರಳಿ ಬರೆದುದು" ಎಂದು
ಈ ಮಾತ ಸೇರಿಸಿದ್ದರು. "ನನ್ನ ಕಾಗದಕೆ
ಒಂದು ಉತ್ತರ ಅಂತೆ ಮಿತ್ರರಿಗೆ ಪತ್ರಗಳ
ಬರೆವ ಕಷ್ಟವ ನಿನಗೆ ಕೊಡಲು ಮನಸಿಲ್ಲದೆ
ನಾನೆ ಈ ಮುಂದೆ ತೋರಿರುವ ಗೆಳೆಯರಿಗೆಲ್ಲ
ನಮ್ಮ ಇಬ್ಬರ ಹೆಸರೊಳಾಹ್ವಾನ ಕಳುಹಿರುವೆ.
ಯಾರು ಬರುವರೊ ಯಾರುಬಾರರೋ. ಈ ವರುಷ
ಎಂತು ನಡೆಯುವುದೊ ನೋಡಿಯೆ ಬಿಡುವ. ಎಲ್ಲರೂ
ಬರಲೆಬೇಕೆಂದು ಒತ್ತಾಯದಲಿ ಬರೆದಿಹೆನು.
ನಿನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಚಿರಂಜೀವಿ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿ
ನನ್ನ ಈ ಮೊದಲ ಮಾತನು ನೋಡಿ ನಿಜವೆಂದೆ
ಬಗೆದಾಳು ಹಾಸ್ಯದಲಿ ಬರೆದ ಮಾತೆಂಬುದನು
ತಿಳಿಯಹೇಳುವುದು ಒಳ್ಳಿತು." ಹಿಡಿದ ಕೆಲಸವನು
ಈ ರೀತಿ ಇಂತು ನಡಸುವುದು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನಿಗೆ
ಶಿರವಾಡಿಕೆ. ಹಲವುಮಂದಿ ಮಿತ್ರರು ತಾವು
ಬರುವುದನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಇನ್ನು ಹಲವರು ತಾವು

ಬರಲು ಅನುಕೂಲವಿಲ್ಲೆಂಬುದನು ಅರುಹಿದರು.
ಅದು ಎಂತೆ ಇರಲಿ ಬರುವೆವು ಎಂದವರು ಯಾರು
ಅವರಷ್ಟರದೆ ಕೂಟವಾದರೂ ಸಂತಸವೆ
ಎಂದು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ವಾರದ ದಿವಸ ಮುಂದಾಗಿ
ಚಿಕ್ಕವ್ವನೊಡನೆ ಮೈಸೂರಿಗೈತಂದವರು
ಎಲ್ಲವನು ಅಣಿ ಮಾಡಿದರು. ಮಹಾಲಯ ಮುಗಿದು
ಪಾಡ್ಯ ಉದಯಿಸಿದಾಗ ಮೈಸೂರಿನಲಿ ನಮ್ಮ
ಸಂತಸದ ನೆರವಿಗೆಂದೇ ಬಂದವರು ಹಲರು,
ಅರಮನೆಯ ಉತ್ಸವಗಳಿಗೆ ಅಂತೆ ಆವೇಳೆ
ಮೈಸೂರಿನಲಿ ನೆರೆವ ಸಭೆ ಮಹಾಸಭೆಗಳಲಿ
ಕೆಲಸವಿದ್ದುದರಿಂದ ಬಂದವರು ಹಲವರು,
ಅಂತು ಇಂತೂ ನಮ್ಮ ಜತೆಯ ಜನ ಹನ್ನೆರಡು
ಮಂದಿಕೂಡಿದರು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಈ ಮಧ್ಯದಲಿ,
"ಗೆಳೆಯರಾದವರು ನೆರೆಯುತ ಎಲ್ಲ ಕಾಲೇಜ
ಜೊತೆಗಾರರಾಗಿ ಇರಬೇಕೇಕೆ? ಜೊತೆಸೇರಿ
ಕತೆ ಹೇಳುವರು ಕೇಳುವರು ಹಿರಿಯ ಕಿರಿಯವರು
ಮನಸುಕೂಡಿರುವವರು ಎಲ್ಲರೂ ನೆರೆಯಲಿ.
ತೀರ ಹೊಸಬರು ಬೇಡ; ತಕ್ಕಷ್ಟು ಬಲ್ಲವರು
ಸಂಕೋಚಪಡದೆ ನಡೆಯುವ ನುಡಿವ ಮಂದಿಯನು
ಕರೆಯೋಣ," ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು. ಇಂತಾಗಿ
ಇನ್ನೆಂಟು ಮಂದಿ ಸೇರಿದರು. ಚಿಕ್ಕಪ್ಪನದು
ಸಂಭ್ರಮವೆ ಸಂಭ್ರಮ: ಗೆಳೆಯರೊಬ್ಬೊಬ್ಬರೂ
ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂಚಾಗಿಯೋ ಹಿಂಚಾಗಿಯೋ ರೈಲು
ಕಾರಿನಲಿ ಬಂದಂತೆ ಇವರು ಅವರೆಲ್ಲರನು
ನೋಡಿ ಮಾತಾಡಿ ನಮ್ಮಲಿ ಬಂದು ಇಳಿವವರು
ತಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಿ ಬೀಡಾರಗಳಲಿಳಿವವರು
ಯಾರು ಯಾರೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ಬೀಡಾರಗಳ

ಇಂಥ ಗೆಳೆಯರು ಕೂಡ ರಾತ್ರಿಯಲಿ ಭೋಜನಕೆ
ನಮ್ಮ ಮನೆಗೈತಂದು ಭೋಜನಾನಂತರದ
ಸುಖಸಂಕಥಾಲಾಪದಲಿ ಸೇರಬೇಕೆಂದು
ಬೇಡಿಬಂದರು. ಪಾಡ್ಯಮಿಯ ಸಂಜೆ ಮೊದಲಾಗಿ
ಹದಿನಾರು ದಿವಸ ನಡೆಯಿತು ಕೆಳೆಯ ಈ ಹಬ್ಬ.
ಇದರ ಉತ್ಸಾಹ ಸಂತೋಷಗಳ ಬಣ್ಣಿಸಲು
ಏಕೆ ತೊಡಗಲಿ? ಮಧ್ಯೆ ಪಂಚಮಿ ಮಾಸವಮಿ
ದ್ವಾದಶಿ ಚತುರ್ದಶಿ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ಹಬ್ಬದಲಿ
ಊರಬೇರೆಯ ಐದುಮಂದಿ ಗೆಳೆಯರು ಕಥನ
ತಮ್ಮಮನೆಗಳಲಿ ನಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಬೇಡಿರಲು
ಅಂತೆನಡೆಯಿತು. ಇಂತು ಒಂಬತ್ತು ರಾತ್ರಿಗಳ
ನವರಾತ್ರಿ ನಮಗೆ ಷೋಡಶರಾತ್ರಿಯಾಗಿರಲು
ಕೆಳೆಯರ ಸಮಾಗಮದ ಸಂತೋಷ ದಿನ ದಿನಕೆ
ಚಂದ್ರನೆಂತಂತೆ ಕಳೆಕೂಡಿ ಬೆಳೆಯಿತು.

ಇಂತು
ನೆರೆದ ಮಿತ್ರರ ಕಥೆಗಳನು ಅವರ ಮಾತಿನಲೆ
ಬರೆಯುವುದು ನನ್ನ ಹೊಣೆಯೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಆಗಿ
ಅದೆ ಕೆಲಸ ಈಗ ನಡೆಯುತಲಿಹುದು.

ಕತೆಗಳನು
ಬರೆಯತೊಡಗುವ ಮುನ್ನ ನೆರೆದಿದ್ದ ಕೆಳೆಯರನು
ಹೆಸರಿಸದೆ ಉಂಟೆ? ಹೆಸರೆಲ್ಲವನು ಹೇಳುತ್ತ
ಕೊಂಡಾಡಿ ಎರಡೆರಡು ಮಾತಹೇಳದೆ ಉಂಟೆ?
ಅದರಿಂದ ಮುಂದಿನಧ್ಯಾಯ.

ಬಂದವರಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲರಿಗೆ ಮೊದಲು ಹಿರಿಯಣ್ಣನವರನು ಬಿಟ್ಟು
ಬೇರೆಯಾರನು ಹೇಳಲಾದೀತು? ಕನ್ನಡದ
ಹೊಸನಡೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನಿಡಲು ಕಲಿಸಿದ ನಮ್ಮ

ಗುರುಗಳಲಿ ಇವರು ಮುಖ್ಯರು. ಎಳೆಯ ದಿವಸದಲಿ
ಇಂಗ್ಲೀಷ ಕಲಿತು ಒಳ್ಳೆಯ ಕವಿತೆ ಕತೆಗಳನು
ಸವಿವಂದು ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲಿ
ಇಂಥ ಕೃತಿಗಳ ರಚಿಸಿ ಒದಗಿಸುವುದೇ ತಮ್ಮ
ಮೊದಲ ಕರ್ತವ್ಯ ಎಂಬುದನು ಮನಗಂಡವರೆ
ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಅಂದಿನಿಂದಲು ಏನಮಾಡುವುದು
ಎಂತು ಮಾಡುವುದು ಎನ್ನುವಗುಣಾಕಾರದಲಿ
ದುಡಿಯುತ್ತ ಸಾಗಿದರು. ಕನ್ನಡದ ಸಂಪತ್ತು
ಎನಿತು ಎಂತಪ್ಪುದೆಂಬುದ ತಿಳಿವ ಬಯಕೆಯಲಿ
ತಾವು ಬೇರೆಯ ಓದನೋದಿದುದು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ
ತುಸು ಸಾಲದಾಗಿ ಯಾವುದೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯ ತಾವು
ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದಲಿ ತೇರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದ ತಾವೆ
ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಇವರು ಹೇಳುವರು. ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದಲಿ
ತೇರಲಿಲ್ಲೆಂಬ ನುಡಿಹೊರತು ಓದಷ್ಟಕ್ಕೆ
ಇವರ ಜೊತೆ ಎಲ್ಲಿ? ಇಂಗ್ಲೀಷು ಗ್ರೀಕ್ ಸಂಸ್ಕೃತ
ತಮಿಳು ತೆಲುಗಿನ ಇವರ ಪಾಠಗಳ ವಿಸ್ತಾರ
ಇವರವೇ. ಇಂತಿರುತ ಕನ್ನಡದ ನುಡಿಯೆನಲು
ಇವರ ಭಕ್ತಿಯ ಮೊದಲ ದೈವ. ಎನೆ ಕನ್ನಡದ
ಎಲ್ಲಕೃತಿ ಒಳಿತೆಂಬ ಒಣಹೆಮ್ಮೆಗಿವರ ಮನ
ಎಡೆನೀಡಿತೆಂದಲ್ಲ. ಇರುವ ಒಳಿತೆನಿತೊ ಇದೆ,
ಇಲ್ಲದುದು ಅದಕಿಂತ ಮಿಗಿಲು, ಎಂಬುದೆ ಇವರ
ಮತ. ಹತ್ತುನೂರು ವರ್ಷಕುಮಿಕ್ಕು ಬಾಳಿರುವ
ನುಡಿ ಏಕೆ ಇಷ್ಟೆಸಂಪತ್ತಪಡೆದಿದೆ, ಏಕೆ
ಇದಕೆ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಬಾಳದು? ಕನ್ನಡವೆ ಮುಖ್ಯ
ಕನ್ನಡವೆ ಮೊದಲು ಕನ್ನಡವೆ ನಮ್ಮುಸಿರೆಂದು
ತಕ್ಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲಿ ಕನ್ನಡದ ಮಕ್ಕಳು
ಶಪಥ ಮಾಡದೆಹೋದರೀ ಮುನ್ನ ಬಲ್ಲವರು.

ಎಲ್ಲರೂ ಗೀರ್ವಾಣಭಾಷಾಪ್ರವೀಣರೇ!
ಬಲ್ಲವರ ಮೆಚ್ಚಿಸುವ ಅವಸರದ ಬಾಳ್ವೆಯಲಿ
ಕನ್ನಡಕೆ ಎರಡನೆಯ ಪೀಠವನು ಹಾಕಿದರು.
ಎಂದು ಹೇಳುತ ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ
ಕನ್ನಡದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನು ತಡೆಯಿತೆನ್ನುವರು.
ಪಾಂಡಿತ್ಯವನು ಕುರಿತ ನುಡಿ ಪಂಡಿತರ ತಾಗಿ
ಹಿರಿಯಣ್ಣನವರ ಭಾವವ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದವರು
ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಹಗೆಯೆಂದಿವರ ದೂರಿದರು.
ದಿಟಕೆ ಇವರಾತ್ಮದಲಿ ಒಳಿತು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅದು
ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಪ್ರೇಮವೆ ಹೊರತು ಬೇರೊಂದು
ಎಣಿಕೆಗೆಡೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದ ರನ್ನನನು
ಎಂತು ಅಂತೇ ಇವರು ಸಂಸ್ಕೃತದ ವಾಲ್ಮೀಕಿ
ಕಾಳಿದಾಸವ್ಯಾಸರನು ಹಿರಿಯರೆಂದೆತ್ತಿ
ನಾಡಿನಲಿ ಮೆರೆಸಿದರು. ತಮಿಳ ತಿರುವಳ್ಳುವರ್
ಕಂಬರನು ತಿರುವಾಚಕಂ ಶಿಲಪ್ಪದಿಕಾರಂ
ಕವಿಗಳನು ತೆರೆದಕಣ್ಣಲಿ ನೋಡಿ ನೆರೆಮೆಚ್ಚಿ
ಬಲ್ಲವರ ಎದುರು ಹೊಗಳಿದರು. ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ
ಹೊಸದಿನಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೆಳೆಯಲೆಳಸಿತೆಯಾವ
ಗುಣಗಳನು ಬೆಳಸಿಕೊಳಬೇಕು ಅಂತೇ ಯಾವ
ದೋಷಗಳ ದೂರ ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದನು
ದಿನವೆಲ್ಲ ಸಾರಿದರು. ಕಾವ್ಯವನು ಕುರಿತ ಈ
ಹತ್ತುಮಾತಿನಲಿ ಎಂತಂತೆ ಮತವನು ಕುರಿತು
ತತ್ತ್ವವನು ಅಂತೇ ಸಮಾಜ ಶಾಸ್ತ್ರವ ಕುರಿತು
ಹೊಸ ವಿಚಾರದ ಒಂದು ಪಥವನೇ ಹಿಡಿದಿವರು
ಹಳೆಯ ಒಳ್ಳಿತನುಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೊಸಒಳ್ಳಿತನು
ಬೆಳೆಯುವುದು ಎಂತೆಂದು ತೋರಿದರು. ಕರ್ನಾಟ
ಒಂದು ಕೂಡಲಿ ಎಂದ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಕನಸ

ನಮ್ಮ ದಿನದಲಿ ಮುಂದುವರಿಸಿದರು ಹಿರಿಯಣ್ಣ.
ಇದಕೆಂದು ಇವರು ನಾಡೆಲ್ಲವನು ಸುತ್ತಿದರು,
ಜನವ ಕಂಡರು, ನೂರು ಸಭೆಯೆದುರು ಮಾತಾಡಿ
ತಮ್ಮ ಆಸೆಯನು ಜನತೆಯ ಮನದಿ ನೆಟ್ಟರು.
ಮೈಸೂರಿನರಮನೆಯ ಕನ್ನಡದ ಜನವೊಪ್ಪಿ
ಕರ್ಣಾಟಕದ ರತ್ನಸಿಂಹಾಸನಾಧೀಶ
ಎಂದೆಂಬ ನಮ್ಮ ಒಡೆಯರ ಬಿರುದು ನಿಜವೆನಿಸಿ
ಮೈಸೂರು ಉಳಿದು ಕನ್ನಡ ನಾಡು ಒಂದಾಗಿ
ಜನತೆ ನಮ್ಮರಸರಲಿ ಕನ್ನಡದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ
ಮೇಟಿಯನು ಗುರುತಿಸಲಿ ಎಂದಿವರು ಬಯಸಿದರು.
ಬಹುವಿಧದ ಕೃತಿಗಳನು ರಚಿಸಿ ಹೊಸ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಸತ್ಯಧರ್ಮಗಳ ಸೇವೆಯನು ಮಾಡುವ ರೀತಿ
ಇಂತೆಂದು ಕಲಿಸಿದರು; ಇಂತು ನಡೆಯಿರಿ ಎಂದು
ಎಳೆಯರಿಗೆ ದಾರಿಯನು ತೋರಿದರು.

ಮೊದಲಿನಲಿ

ಇಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪುರೋಹಿತರ ಹೆಸರಿಸಿ
ನೆರೆದ ಕೆಳೆಯಲಿ ಎರಡನೆಯ ಹೆಸರು ಯಾರದೆನೆ
"ನನಗೆ ಸಾಹಿತ್ಸಗೀಹಿತ್ಯಗಳ ಗಂಧವೂ
ಇಲ್ಲಪ್ಪ, ಬೇಕೆನೆ ಅಯೋಡೊಫಾರಂ ಕೊಳ್ಳಿ"
ಎಂಬ ಡಾಕ್ಟರದು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಗೀಹಿತ್ಯಗಳ
ಗಂಧವಿಲ್ಲದ ಈ ಮಹಾತ್ಮ ಆಡುವ ಮಾತು
ಸತತವೂ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಹಾಸ್ಯ. ಹಾಸ್ಯದ ವಿಷಯ
ವೈದ್ಯಕಿಯಮಾತಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿ ಲೋಕದಲಿ
ಯಾವ ಸಂಗತಿಯನೂ ಸ್ಪರ್ಶಿಸದೆ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ.
ಜೊತೆಗೆ ಈ ಹಾಸ್ಯವೋ ಆ ಕ್ಷಣದ ಹೊಳಹಿನದು.
ಒಮ್ಮೆ ಮಿತ್ರರು ಒಂದು ಆಂಗ್ಲ ಕತೆಯನು ಹಿಡಿದು
ಇವರೆದುರು ಬಂದರು. ಅದು The Ex-wife ಎಂಬ

ಕತೆ. ಡಾಕ್ಟರದ ನೋಡಿ, "ಸರಿಯೆ why husband"
ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. X Y ವರ್ಣಗಳ ಮೇಲೆ
ಇವರ ಈಶ್ಲೇಷೆ ಆ ಕ್ಷಣವೆ ಹುಟ್ಟಿತು. ಒಮ್ಮೆ
ತರುಣನೊಬ್ಬಾತ ಇವರೆಡೆ ಬಂದು ಯಾವುದೋ
ತನ್ನ ಸಂಗತಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡ. ಡಾಕ್ಟರು, "ಸರಿ;
ಇದಕೆ ಔಷಧ ಪ್ಯಾರ ಥೈರಾಯಿಡ್; ಅದ ಕೊಂಡು
ದಿನಕೆ ಎರಡೆರಡು ಮಾತ್ರೆಯ ತಿನ್ನಿ," ಎಂದರು.
ತರುಣ, ಅಪ್ಪಣೆ, ಎಂದು ಹೋದ; ಮರುದಿನ ಬಂದ,
"ಡಾಕ್ಟರೆ, ಪ್ಯಾರ ಥೈರಾಯಿಡ್ ಊರಲಿ ಎಲ್ಲು
ದೊರೆಯದಿದೆ; ಥೈರಾಯಿಡ್ ಎಷ್ಟು ಬೇಕೆಂದರೂ
ಇದೆ, ಅದನು ತಿನ್ನಲೇ" ಎಂದ. ಡಾಕ್ಟರು ಅದಕೆ,
"ಪ್ಯಾರ ಥೈರಾಯಿಡ್ ಊರಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಥೈರಾಯಿಡ್
ಇದೆ, ಎಂದು ಅದಬಿಟ್ಟು ಇದನು ತಿನ್ನುವಿರಲ್ಲ?
ಅಣ್ಣ, ಶಾಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ತಿರಕೆ ಹೋಗು ಎಂದರೆ
ಅವರಿಲ್ಲ ಸ್ತ್ರೀ ಹತ್ತಿರಕೆ ಹೋಗಲೇ ಎಂದು
ಕೇಳುತಿರುವಿರಿ, ಒಳ್ಳೆ ಬುದ್ಧಿವಂತರು, ಹೋಗಿ
ಪ್ಯಾರ ಥೈರಾಯಿಡ್ ಎಲ್ಲಿದೆ ಕೇಳಿ ತರಿಸಿರಿ"
ಎಂದು ನಕ್ಕರು. ಮಾತಿನಲಿ ಯುಕ್ತಿ, ಔಚಿತ್ಯ;
ಜೊತೆಗೆ ಬುದ್ಧಿಯ ವೇಗ. ಈ ಯುಕ್ತಿಯನು ಇವರು
ಒಮ್ಮೆ ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದಲಿ ಬಳಸಿರುವುದುಂಟು.
ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಚಿಕನ್ ಚಿಕ್ಕ ಹೆನ್ ಎಂಬದೊಂದಿವರ
ನಿರ್ವಚನ. ಕನ್ನಡದ ಮಾತುಗಳ ಮಧ್ಯದಲಿ
ಇಂಗ್ಲೀಷ ಬೆರಸುವುದು ಇವರಗತಿಬೇಸರ.
ಒಂದು ಬಟ್ಟಲು ಹಾಲು ಎಂಬುದನು ಜನ ಒಂದು
ಕಪ್ಪು ಹಾಲು ಎನಲು, ಛಿ ಛಿ ಬಿಳಿದಾಗಿರುವ
ಸರಿಯಾದ ಹಾಲ ಕುಡಿಯಿರಿ ಎನ್ನುವರು ಇವರು.
ಯಾರೊ ಬಂದವರು "ಡಾಕ್ಟರ್ ನಿನ್ನೆ ನೈಟಿಂದ

ನನ್ನ ಥ್ರೋಟ್ ಬಹಳ ಪೆಯ್ನ್ ಆಗುತಿದೆ ನೈಟಿಲ್ಲ
ಬಹು ಸಫರ್ ಮಾಡಿದೆ" ಎಂದರು. ಡಾಕ್ಟರು
"ನೈಟಿಲ್ಲ ಬಹು ಸಫರ್ ಮಾಡಿದಿರ? ರೈಟ್ ಓ
ಈಗ ಚೇರ್‌ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ ಮಾಡಿ; ಮೌತ್ ತೆರೆಯಿರಿ.
ನಾನು ಥ್ರೋಟ್ ಸೀ ಮಾಡುತೇನೆ" ಎಂದರು. ಇವರ
ಇಂಥ ಮಾತಿಗೆ ಲೆಕ್ಕವಿಲ್ಲ. ವೈದ್ಯಕಿಯಲೋ
ಇವರ ವಿಖ್ಯಾತಿ ದೇಶವನೆಲ್ಲ ತುಂಬಿದೆ.
ರೋಗವನು ಗುರುತಿಸುವ ಚತುರೇನು! ರೋಗಕ್ಕೆ
ಔಷಧವನೊರೆವ ನಿಶ್ಚಯವೇನು! ಅಂತೆಯೇ
ಶಸ್ತ್ರವನು ಹಿಡಿದು ಕೈನಡುಗದಂದಗಲಿ ನರ
ಸ್ನಾಯುವನು ಛೇದಿಸುವ ಬಂಧಿಸುವ ಧೀಮಂತ
ಚಳಕ ಲಾಘವವೇನು! ಭರತವರ್ಷದ ಬಹಳ
ಹೆಸರಾಂತ ಶಸ್ತ್ರವೈದ್ಯ ಪ್ರವೀಣರೊಳಿವರು
ಹೆಸರ ಪಡೆದಿಹರು. ಗಾಂಧೀ ಮಹಾತ್ಮರು ನಮ್ಮ
ನಾಡಿನಲಿ ಆರೋಗ್ಯವನು ಪಡೆಯೆ ಬಂದಂದು
ಅವರ ದೇಹಸ್ಥಿತಿಯ ಸಾವಧಾನಿಸಿ ನೋಡಿ
ಪರಿಚರಿಸಿ ದೇಶಸೇವೆಯನು ಗೆಯ್ದರು ಇವರು.
ಎಚ್ಚರದ ಮಾತ ಹೇಳುವುದರಲಿ ಡಾಕ್ಟರು
ಹಾಸ್ಯವನು ಬಳಸುವರು: ಊಟದಲಿ ಮಿತಿಯಿರಲಿ
ಎಂಬದನು ಇವರು ಹೇಳುವ ರೀತಿ ಬಹು ಚೆನ್ನ.
"ಸ್ವಾಮಿ, ಇಕೊ ನೋಡಿ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನೂ ಲೋಕಕ್ಕೆ
ಹೊರಟು ಬರುವಾಗ ಊಟದ ಚೀಟಿಯೊಂದನು
ಪಡೆದು ಬರುವನು. ಜೀವನಾಂಶವೆಂದೋ ಏನೊ
ಹೇಳುತಾರಲ್ಲ ಅದರಂತೆ. ಆ ಪಟ್ಟಿಯಲಿ
ಬರೆದಿರುವ ಆಹಾರ ಮುಗಿಯಿತೋ ಇಲ್ಲಿಂದ
ಅವನು ಹೊರಡುವುದೆ. ಆತುರಪಟ್ಟು ರುಚಿಗೆಂದು
ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ತಿಂದರೆ ಅವನ ಆಹಾರ

ಬೇಗ ಮುಗಿಯುವುದು, ಬೇಗನೆ ಅವನು ಹೊರಡುವನು.
ಆತುರವ ತಡೆದು ಮಿತವಾಗಿ ಉಂಡರೆ ಚೀಟಿ
ಬಹುದಿವಸ ಬರುವುದು, ಬಹುದಿವಸ ಬಾಳುವನು."
ವೈದ್ಯದಲಿ ಮಾತಿನಲಿ ಚತುರೆಂತು ಅಂತೆ ಈ
ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ಹತ್ತು ಜನಕೆ ಉಪಕಾರಿಗಳು.
ಬಾಲ್ಯದಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಬಾಳುವೆ ನಡಸಿ
ಕಷ್ಟವೆಂಬುದ ಕಂಡು, ಬಡವರೆನೆ ಮನಕರಗಿ
ಸಾಹಾಯ್ಯ ಮಾಡುವರು. ಅಭಿಮಾನಿ, ಗುಣಶಾಲಿ,
ಸತ್ಯವಂತರು, ಎಲ್ಲರೀತಿಯಲು ಹಿರಿಯಣ್ಣ
ಗೆಳೆಯ ಎನಲರ್ಹರಾದಂಥ ಸಂಭಾವಿತರು.

ವೆಂಕಪ್ಪ ಮೂರನೆಯ ಹಿರಿಯವರು. ಮೈಸೂರ
ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸಕೆಲ್ಲಕು ಹಿರಿಯರಾಗಿರುತ
ಇವರೆ ಈ ಉತ್ಸವನ ನಡಸಿದರು ಎನಬಹುದು.
ಆದರೂ ತಾವು ಏನಾದರೂ ಮಾಡಿದುದು
ಯಾರಿಗೂ ತೋರದಂದದಲಿ ನಡಸಿರುವರು.
ಎಲ್ಲರಿಗು ಉಸಿರಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಇಂತೆಂದು
ತಿಳಿಯದವೊಲಿಹವೊಂದು ಇಂದ್ರಜಾಲವನಿವರು
ಸಾಧಿಸಿರುವರು. ನಮ್ಮ ಉತ್ಸವದ ಯೋಚನೆ
ಮೊದಲು ಇವರದೆ. ಅದನು ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ ಬಳಸಿದರು.
ಇದನು ಈ ಸಲ ನಡಸುವುದು ಎನಲು ಒಡನೆಯೇ
ಯಾರು ಯಾರನು ಎಂತು ಜೊತೆಗೂಡಿಸುವುದೆಂದು
ಯಾರಿಂದ ಕತೆ ಹೇಳಿಸುವುದೆಂದು ವಿವರವನು
ವೆಂಕಪ್ಪ ಗುಣಕಾರಹಾಕಿ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದರು.
ತಾವು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸ ಏನಿದ್ದರೂ ಸಮ,
ತಿಳಿಸಿದರೆ ಸಾಕು ಅದಮಾಡುವೆನು, ಎಂದರು.
ಇದು ಇವರ ಪದ್ಧತಿ. ತನ್ನ ತನ್ನದ ಬಿಟ್ಟ
ಒಬ್ಬ ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನಿ ಸಾಧಕರು ವೆಂಕಪ್ಪ.

ನಾವು ಬಹುಜನ ಎಂತು ಅಂತೆ ಎಳೆತನದಲಿ
ಬಡತನವ ಕಂಡವರು, ಈ ದಿನಕೆ ತಕ್ಕನಿತು
ಅನುಕೂಲವಂತರಾಗಿದ್ದು ಆ ಮೊದಲಂತೆ
ಸರಳ ಜೀವನವನೇ ನಡಸುವರು. ಯಾರಿಗೂ
ಕಷ್ಟವಾಗುವ ಒಂದು ಮಾತನೂ ಆಡರು.
ಆದರೂ ತಮಗೆ ಸರಿಯೆನಿಸದಿಹ ಸಂಗತಿಗೆ
ಏನೇನೆ ಆದರೂ ಒಪ್ಪರು. ಇದು ಎಂತು
ಎನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲರಿಗು ಹಿರಿದೊಂದು ಅಚ್ಚರಿ.
ಒಪ್ಪಿದರೆ ಮೌನದಲಿ ನೆರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವರು;
ಒಪ್ಪರೇ ಮೌನದಲಿ ತಮ್ಮಂತೆ ನಡೆಯುವರು.
ಇಂತು ವೆಂಕಪ್ಪ ಬಹು ಜನದ ಮನವನು ಒಲಿಸಿ
ಹಿರಿದಾಗಿ ಬಾಳಿಹರು. ಕಾವ್ಯವನು ಬರೆಯುವುದು
ತನಗೇನಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ; ಆದರೂ ಇವರು
ಬರೆಯುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯವರಲ್ಲ. ಬರೆದುದ ನೋಡಿ
ಕೇಳಿ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯ ನುಡಿಯಿಂದ ಬರೆದಾತರನು
ಮುಂದೆ ನಡಸುವುದಿವರ ಸಂತೋಷ. ಬಹುವೇಳೆ
ಕೃತಿಯೊಂದ ತಂದವರು ಇವರ ಬಳಿಯಲಿ ಓದಿ
"ತಮ್ಮಭಿಪ್ರಾಯವೇನು" ಎಂದು ಕೇಳುವರು.
ವೆಂಕಪ್ಪ, "ನಮ್ಮಭಿಪ್ರಾಯ ಏನಾದರೂ
ಫಲವೇನು? ಕೇಳುವವನೊಬ್ಬೊಬ್ಬನದು ಒಂದು
ರುಚಿ. ನನಗೆ ಇಂತಿಹುದು ಎಂದು ನಾ ಹೇಳುವೆನು.
ಇದರಿಂದ ಕೃತಿಯ ಯೋಗ್ಯತೆಯು ಅಳೆಯುವರುಂಟೆ?"
ಎನ್ನುವರು. ಮತ್ತೊಂದು ವೇಳೆ, "ಏಕೋ ಏನೊ
ನನ್ನರುಚಿಯೇ ಒಂದು ದಾರಿಯಲಿ ಹರಿದಿಹುದು.
ಇತರರಿಗೆ ಎಂತೊ, ನನಗೇನೊ ಈ ಕೃತಿಯಿಂದ
ಬಹುತೃಪ್ತಿ," ಎನ್ನುವರು. ಮೊದಲ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ
ಕೃತಿ ತನಗೆ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲೆಂದು. ಎರಡನೆಯದರ

ಭಾವ ಅದು ತನಗೆ ಬಹುವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿತು ಎಂದು.
ಆದರೀ ಮಾತುಗಳ ಅವರು ನುಡಿಯುವ ತೆರಸು
ಅವರೊಂದು ತೀರ್ಮಾನವನು ತಿಳಿಸುತಿಹುದನೇ
ಮರೆಸುವುದು ; ಕೆಲ ಹೊತ್ತು ಅದರ ದಿಕ್ಕೇನೆಂದು
ತಿಳಿಸದಂತಿಹುದು. ಶಿಷ್ಯರು ತಪ್ಪು ದಾರಿಯಲಿ
ಬಹುಧೈರ್ಯದಲಿ ಹೆಜ್ಜೆಯಿಡುತ ಇವರೊಪ್ಪಿಗೆಯ
ಬಯಸುವುದು ಉಂಟು. ವೆಂಕಪ್ಪ ಅಂತಹ ವೇಳೆ
"ಅಪ್ಪ, ನೀವೇನು ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಸಾಲದ ಜನವೆ?
ನಮಗೆ ಸಂದೇಹಗಳೆ ವಾಡಿಕೆ. ಅವು ಎಷ್ಟು?
ಸಂದೇಹ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಲೇಖನಿಯೆ ನಡೆಯದು.
ನೀವು ಬರೆಯುವ ವರವ ಪಡೆದು ಬಂದಿರುವಿರಿ.
ಬರೆಯುತಿರಿ; ಯೋಚಿಸಿರಿ; ಬರಹ ತಾನೇ ಚನ್ನ
ಆಗುವುದು" ಎನ್ನುವರು. ಇದ ಕೇಳಿದಭಿಮಾನಿ,
ವೆಂಕಪ್ಪ, ತಮ್ಮ ರುಚಿ ಬರೆವ ತನ್ನಯ ರುಚಿಗೆ
ಸಮನಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆಂದೊ, ಇಲ್ಲವೇ
ಅವರು ಓದುವ ಭಕ್ತ, ಬರೆವಾತ ಭಕ್ತಿಗೆ
ಗುರಿಯಾದ ವರಕವಿ ಮಹಾಲೇಖಕನು ತಾನು
ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆಂದೊ, ತಿಳಿಯುವನು. ಏನಿರಲಿ
ಎಚ್ಚರಿಕೆಯುಳ್ಳ ಲೇಖಕ ಕುಲಕೆ ಇವರಿಂದ
ತುಂಬ ಉಪಕಾರವಾಯಿತು.

ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ

ಇವರ ಅವಳಿಗೆ ಜವಳಿ ಕನ್ನಡದ ಸೇವಕರು.
ವೆಂಕಪ್ಪನವರ ನುಡಿಯಲಿ ಎಷ್ಟು ನಯ ಅಷ್ಟು
ನೇರ ಇರುವುದು ಇವರ ಮಾತಿನಲಿ. ವೆಂಕಪ್ಪ
ವಾದಕಂಜುವ ತೆರದೊಳಿವರು ಅಂಜರು. ಸತ್ಯ
ಇದುವೆ ಎಂದಾರೆ ಏನನು ಹೇಳಿಸರು ಸರಿಯೆ
ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಅದು ಅನಿತು ಒಮ್ಮುಖವಲ್ಲ,

ನಿಮಗೆ ಸರಿಯೆಂದು ತೋರುವುದು ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೆ
ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುವುದೆಂದು ತಡೆಯುವರು.
ಇದರಿಂದ ಮಾತು ಬೆಳೆಯುವುದು : ಆದರೆ ಜನಕೆ
ನಿಜ ಯಾವುದೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಸುಕರವಾಗುವುದು.
ಭಾವುಕರು : ಬಾಳಿನಲಿ ಬಂದ ಸುಖಕಷ್ಟಗಳ
ಅಪ್ಪಿ ಹಿಡಿಯುವ ಮನಸಿನವರು. ಇಂತಿರಲಿವರು
ಬಾಳ ಸುಖಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಕಷ್ಟವ ನೆನೆದು
ಕರಗಿ ಆರಿದ ಕಲ್ಲಿನಂತಿಹರು. ಲೋಕದಲಿ
ಎಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಪಡುವ ಬೇನೆಯನು ತನ್ನದೇ
ಎಂಬಂತೆ ಅನುಭವಿಸಿ ಕಹಿಯಾಗಿ ನೋಯುವರು.
ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವರೊಡನೆ ಇವರ ಕೆಳೆ ಬಹುಗಾಢ ;
ಒಪ್ಪದವರೊಡನೈ ಬೇಸರಕೂಡ ಅಂತೆಯೇ
ಬಹುತೀವ್ರ. ಇವರು ನಮ್ಮನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿಹರೊ
ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬದನು ಬಳಿಗೆ ಸಾರಿದ ಮಂದಿ
ಬೇಗನೆಯೆ ತಿಳಿಯುವರು. ಇವರೀ ಮನೋಧರ್ಮ
ಇವರ ನುಡಿಯಲಿ ಅಂತೆ ಬರಹದಲಿ ಕಾಣುವುದು.
ಚುರುಕಾದ ಬುದ್ಧಿ, ಧೈರ್ಯದ ವಾದ, ಅರ್ಥವನು
ಚೆನ್ನತಿಳಿಸುವ ಮಾತು, ಇವು ಇವರ ಲೇಖನದ
ಭಾಷಣದ ಮೂಲ ಲಕ್ಷಣ. ಎಲ್ಲಿ ವೆಂಕಪ್ಪ,
ಲೋಕ ಈ ಹೊತ್ತು ಏನಾಗಿಹುದು ಅದು ನಮಗೆ
ಒಳಿತು, ಒಳಿತಲ್ಲವೇ ಅನಿವಾರ್ಯ, ಅದ ಕುರಿತು
ನಾವು ಅತಿಯಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುವುದರ್ಥವಿಹೀನ
ವ್ಯಾಪಾರ, ಎನ್ನುವ ತಟಸ್ಥರಾಗಿರುವಂತೆ
ಕಾಂಬರೋ ಅಲ್ಲಿ ಈ ನಮ್ಮ ಗೆಳೆಯರು, ಲೋಕ
ಮೊದಲಿಂದ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ತಪ್ಪಿ ನಡೆಯುತಿದೆ,
ಅದ ನಡಸುತಿಹ ದೈವ ನಮಗೆ ಇದ ಸರಿಮಾಡು
ಎಂದು ಹೇಳುತಿದೆ, ಬಾಳಿರುವಷ್ಟು ದಿನ ನಾವು

ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಣ ಜೀವನವನು ಸರಿಪಡಿಸುತ್ತ
ದುಡಿಯುತಿರಬೇಕು, ಎಂಬಂತೆ ಕಾಂಬರು. ಅವರು
ಪೂರ್ವಿಕರು ಯಾವುದ ನಿವೃತ್ತಿ ಎಂದರೊ ಅದನು
ಸತ್ಯಧರ್ಮದಲನುಷ್ಠಿಸಿದಂತೆ ಈ ಗೆಳೆಯ
ಪೂರ್ವಿಕರು ಹೊಗಳಿಹ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾರ್ಗವನಂತು
ಸತ್ಯಧರ್ಮದಲನುಷ್ಠಿಸುತಿಹರು. ಕತೆಗಾರ,
ವಾಗ್ಮಿ, ಸಂಪಾದಕ, ವಿಮರ್ಶಕ, ಉಪಾಧ್ಯಾಯ
ರಸಿಕ, ಪಂಡಿತ, ದೈವಭಕ್ತ, ಅನ್ವೇಷಕ,
ಇಂತಪ್ಪ ಬಹುತೆರನ ಕಾರ್ಯದಲಿ ಮುನ್ನಡೆದು
ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ನಾಡಿನ ಸೇವೆಗೆಯ್ದಿಹರು.

ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಬಹುಶಃ ಇದೇ ವಯಸ್ಸಿನ ನಮ್ಮ
ಒಬ್ಬ ಹಿರಿಯರು. ತುಂಬ ಸಾತ್ವಿಕರು. ಕನ್ನಡದ
ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸದಲಿ ಎಂದಿಗೂ ಜೊತೆಗಿರುತ
ಕೆಲಸಗಾರರ ಊರೆಗೋಲಾಗಿ ಮೌನದಲಿ
ಸೇವೆಸಲ್ಲಿಹುತಿಹರು. ಈ ಕಾರ್ಯವನು ನಾನು
ಮಾಡುವೆನು, ಬನ್ನಿ, ನೆರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿರಿ, ಎಂದು
ಒಂದುದಿನ ಒಬ್ಬರನು ತಾವು ಕರೆದವರಲ್ಲ.
ಯಾರೆ ಆಗಲಿ ಸಾರಿ, ಈ ಕಾರ್ಯವನು ನಾನು
ಮಾಡುವೆನು, ನೆರವ ನೀಡಿರಿ, ಎಂದು ಕರೆದರೇ
ಕೆಲಸ ಒಳಿತೆಂದು ತೋರಿದ ಒಡನೆ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ
ಸದ್ದುಮಾಡದೆ ಬಂದು ನೆರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವರು.
ಇಂಥಸೇವೆಯಲಿವರು ಬೇಸರವ ಕಾಣರು.
ಹಿಡಿದೊಂದು ಕೆಲಸವನು ವರುಷವರುಷದ ದಿವಸ
ದಣಿವೆಂಬುದೇನಿಲ್ಲವೆಂಬಂತೆ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ
ನಡಸಿರುವ ತೆರನ ಹೊಗಳಲು ನನಗೆ ಅಳವಲ್ಲ.
ಮುಂದೆ ನಿಲುವವರಲ್ಲ, ನಿಲಿಸಲಿಲ್ಲವೆ ಎಂದು
ಚಿಂತಿಸುವರಲ್ಲ. ಇಂತಾಗಿ ಬಹು ವೇಳೆಯಲಿ

ಇವರು ಬೆನ್ನುರಿಯ ದುಡಿದೇ ಕೆಲಸ ನಡೆದರೂ
ಬಹುಮಂದಿಗಿದರ ಅರಿವಿಲ್ಲ; ಜನ ಅರಿಯಲಿ
ಎಂದಿವರು ಬಯಸಿದವರಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಅಷ್ಟೆ
ಇವರ ಸೇವೆಯ ಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ; ಜನ ಜೀವನದ
ಬಹುತೆರನ ಕಾರ್ಯರಂಗದಲಿ ಈ ಹಿರಿಯರು
ಜನಕೆ ಸೇವೆಯ ಸಲ್ಲಿಸಿಹರು. ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲೂ
ಮನಸು ನಿರ್ಮಲ, ನಿರಾಡಂಬರದ ನಡೆನುಡಿ,
ಶ್ರದ್ಧೆ, ನಿಶ್ಚಲ ನಿಷ್ಠೆ, ಸತ್ಯವಂತಿಕೆಯಿಂದ
ಲೋಕಸೇವಕರಪ್ಪೆವೆಂಬೆಲ್ಲರಿಗೆ ಒಂದು
ಆದರ್ಶವಪ್ಪಂತೆ ನಡೆದಿಹರು. ಮೇಲಾಗಿ
ಹರೆಯ ಕಳೆದಿದ್ದರೂ ಕಿರಿಯರೆಂಬಂದದಲಿ
ಸರಳರಾಗಿಹರು. ಒತ್ತಾಯದಲಿ ಕೆಳೆಯ ಜನ
ಕತೆ ಹೇಳಿ, ಇತ್ತ ಬನ್ನಿರಿ, ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿರಿ,
ಎಂದು ಬೇಡಲು ಅದನು ಹಿರಿಯರೆಸಗಿದ ಬೆಸನು
ಎಂಬಂತೆ ನಡೆಸಿ ಮುಗಿಸುವರು.

ರಘುನಾಥಯ್ಯ

ಇವರ ಜೊತೆಯಲಿ ಹೊಗಳತರನಾದ ಸಹಧರ್ಮಿ.
ಮಾತನಾಡುವುದಿಲ್ಲ: ಯಾವುದೇ ಕೆಲಸವಿರೆ
ಕರೆದೊಡನೆ ಬಂದು ದುಡಿಯುವನು. ಮೈಸೂರಿನಲಿ
ಬೆಳೆದು ಓದಿದನು; ಗಡಿನಾಡಿನಲಿ ಜೀವನವ
ನಡಸುತಿರುವನು. ಸತ್ಯವಂತರಿಗೆ ಲಾಯರಿಕೆ
ಸರಿಹೋಗದೆಂಬರಲ್ಲವೆ ಮಂದಿ? ರಘುನಾಥ
ಇದಕೆ ಅಪವಾದ. ಲಾಯರ್ ಹೌದು; ಕೆಲಸದಲಿ
ಶಕ್ತನೂ ಹೌದು; ಅಂತೇ ಸತ್ಯವಂತನೂ
ಹೌದು. ಏನೇ ಆದರೂ ಬಾಯಬಿಡೆನೆಂಬ
ಮೌನವ್ರತಾಚಾರಿ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಇವನೆಂಥ
ಲಾಯರಾದಾನೆಂದು ನನಗೊಂದು ಸೋಜಿಗ.

ಒಂದುಸಲ ನೋಡಿದೆನು: ಎಚ್ಚರದಿ ನುಡಿವನುಡಿ ;
ಎಷ್ಟು ಅನಿವಾರ್ಯ ಅಷ್ಟೇ ; ಯಾವ ಮಾತನೂ
ಬೇಡವೆಂಬಂತಿಲ್ಲ ; ಬಿಟ್ಟು ನಡೆವಂತಿಲ್ಲ ;
ಆವೇಶ ಆಕ್ರೋಶಗಳಿಗೆ ಎಡೆಯೇ ಇಲ್ಲ.
ಯಾರೆಷ್ಟು ಗಜರಿದರು ಒದರಿದರು ಮೆಲ್ಲನೆಯೆ
ಮರು ನುಡಿವ ಹಟ. ಇದೇ ಇವನ ಗೆಲವಿನ ಗುಟ್ಟು.
ಹೊಸತರಲಿ ಕೆಲಕಾಲ ಕಾದುವವರಿಗೆ ಇದರ
ಮರ್ಮ ತಿಳಿಯದೆ ಇತ್ತು. ನ್ಯಾಯಪತಿಗಳು ಈತ
ತಮ್ಮ ಕೆಲಸವನು ಸುಳುಮಾಡುತಿರುವುದ ಕಂಡು
ಉಳಿದ ಲಾಯರಿಗೆ ತೋರದ ಗೌರವವನಿವಗೆ
ತೋರತೊಡಗಿದರು. ತಿಳಿಯಿತು ಮಂದಿ ; ಮುತ್ತಿತು.
ನ್ಯಾಯವನು ಬಿಡದೆ ಅನ್ನವನು ಗಳಿಸುತ ಗೆಳೆಯ
ಗಾಂಧೀ ಮಹಾತ್ಮ ಹೂಡಿದ ಅಸಹಕಾರದಲಿ
ನಾಡಸೇವೆಗೆ ರಾಜಕೀಯದಲಿ ಕೈಯಿಕ್ಕಿ
ನಾಯಕರಜೊತೆಗೆ ನಾಯಕನಾಗಿ ಹೆಣಗಿದನು ;
ಹಲವುಸಲ ಸೆರೆಯ ಹೊಕ್ಕನು ; ಬಾಯಬಿಡದಾತ
ಹಿರಿಲಾಯರಾದಂತೆ ಸಾಮಾನ್ಯಮೂರ್ತಿಯೇ
ಆಂಗ್ಲರಾಡಳಿತ ಅಗಿಯಲು ಬಾರದಂತಿಪ್ಪ
ಕಬ್ಬಿಣದ ಕಡಲೆಯಾದನು. ಹೆಮ್ಮೆ ಇನಿಸಿಲ್ಲ.
ಹುಲ್ಲಮಂತ್ರಿಸಿ ಅಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿದ ಮಹಾತ್ಮರನು
ಗುರುವೆಂದ ಬುದ್ಧಿವಂತಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಬಹುದೆಂತು ?
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿದೆಸೆಯಲಿವನನು ಮಂದಿ ಇದು ಒಂದು
ಮಂಕು ಎಂದದು ಉಂಟು. ಅದೆ ತರುಣ ಈ ದಿವಸ
ಅಂದಿನಾ ಮಿತವಚನ, ಸಾವಧಾನತೆ, ವಿನಯ,
ಅಂದು ಒಳಗಿದ್ದು ಇತ್ತೀಚೆ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದ
ನಾಡೊಲುಮೆ ಕೆಚ್ಚಿಂದ, ತನ್ನ ಸುತ್ತಿನ ಹತ್ತು
ಹೆಸರಾಂತ ಹಿರಿಯರಲಿ ತಾನೊಬ್ಬನಾಗಿಹನು.

ಮಂಗೇಶ ಸೂನ ರಘುನಾಥನಿಗೆ ಅರೆವರುಷ
ಕೊರೆವರುಷ ಕಿರಿಯವರು. ಹೆಸರು ತೋರಿಸುವಂತೆ
ಮಂಗಳೂರಿನ ಕಡಲನಾಡಿಂದ ಬಂದವರೊ,
ಬಂದ ಹಿರಿಯರ ಕುವರರೊ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲಿ
ಬೆಳೆದು ಓದಿದರು. ಎಳೆತನದ ಕಿರಿಸಾಲೆಯಲೆ
ಬಹು ಬುದ್ಧಿ, ಬಹು ತುಂಟು, ಎಂದು ಹೆಸರನು ಗಳಿಸಿ
ಇಂದಿಗೂ ಅದನುಳಿಸಿಕೊಂಡಿಹರು. ಬೀ.ಎ.ಯಲಿ
ಚೆನ್ನ ಶ್ರೇಣಿಯೊಂದಿ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲಿ ಮೊದಲಾಗಿ
ಆಡಳಿತದಲಿ ಹಿರಿಯ ಪದವಿಯನು ಪಡೆದಿಹರು.
ಬಹು ಸರಸಿ. ಹಿರಿಯರೊಡನಿರುವಂದು ತಾ ಕಿರಿಯ
ಎಂಬಂತೆ, ಕಿರಿಯರೊಡನಿರುವಂದು ತಾನವರ
ಜೊತೆಮಾತ್ರ ಎಂಬಂತೆ, ನುಡಿಯುವುದು ನಡೆಯುವುದು
ಇವರ ವಾಡಿಕೆ. ನಾಡು ನುಡಿ ಎನಲು ಬಹು ಪ್ರೇಮ;
ಆದರದ ಮರೆಸಿಕೊಂಡೇ ನಡೆವುದಿವರ ಚಟ.
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಓದಿರುವಾತ. ಯಾವುದೇ
ಚರ್ಚೆಯಲಿ ಒಮ್ಮೆ ವೇದದ ಒಂದು ವಾಕ್ಯವನು,
ಜೆಂದ್ ಅವೆಸ್ತದ ಒಂದು ವಾಕ್ಯವನು, ಬೈಬಲಿನ
ಒಂದು ವಾಕ್ಯವನು, ಬಹು ಸುಲಭದಲಿ ಹೇಳುವರು.
ಆದರೂ ಕಲಿವ ಹೊರೆಯಾಗಿ ಹೊತ್ತವರಲ್ಲ.
ಗೀತೆಯನು ಭಾಷ್ಯದ ಸಮೇತ ಓದಿಹರಹುದು;
ಆದರದನಪ್ರಕೃತ ಸಮಯದಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸರು.
ಸಂಪ್ರದಾಯದಲಿ ತಮಗೊಳಿತೆಂದು ಕಂಡುದನು
ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡೂ ಇವರು ಒಳಿತಲ್ಲವೆನಿಸಿದುದ
ಹಿಂಜರಿಯದೊಲು ನಿರಾಕರಿಸಿಹರು. ಇವರಂತೆ
ಚುರುಕಲ್ಲದಿಹ ನನ್ನ ತೆರನ ಬುದ್ಧಿಯ ಜನಕೆ
ಇವರ ನಡೆ ತುಸು ವಿಲಕ್ಷಣವೆಂದೆ ಕಾಣುವುದು.
ಆಡಳಿತದಲಿ ಎಲ್ಲ ತೆರನ ಜನರೊಡನಡೆವ

ತಮ್ಮಂಥವರು ಅಂಥ ಜನರೊಡನೆ ಕುಳಿತಂದು
ಮಾಂಸ ತಿನಬೇಕು ವಿಸ್ಕೀ ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂದು
ಇವರ ಮತ: ಇದನಿವರು ನಡಸಿಯೇಬಿಟ್ಟರು.
ಆದರೂ ರುಚಿಗೆಂದು ದಿನದಿನವು ಆಮಿಷವ
ಉಣಲಿಲ್ಲ, ವಿಸ್ಕಿಯನು ಕುಡಿಯರು. ಚರ್ಜೆಯಲಿ
ನೀವು ಹೊಸತೆಂಬಂತೆ ಏನನೇ ಹೇಳಿದಿರಿ:
ತಾವದನು ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ ಕಾಣದಂದವೇ
ಅದರ ವಿವರವನು ಕೇಳುವರು; ನೀವದ ನಿಜಕೆ
ತಿಳಿದಿಹರ ಎಂದು ನೋಡುವರು; ತಿಳಿದಿದ್ದಿರೋ
ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವರು; ತಿಳಿದಿಲ್ಲವೋ ತಿದ್ದುವರು.
ಈ ಕ್ಷಣ ಬಹು ಪ್ರೇಮ ಬಹುಭಕ್ತಿಯನು ನುಡಿದು
ಕ್ಷಣ ಕಳೆದು ಅದು ನಾನು ಸುಮ್ಮನಾಡಿದ ಮಾತು
ಎಂದು ಕಾಡುವರು. ನಿಜವಾಡುವುದು ಸರಿಯೆಂದು
ತಮಗೆ ತೋರಿದ ವೇಳೆ ಅದ ನುಡಿಯಬೇಡೆಂದು
ಯಾವ ಹಿರಿಯಧಿಕಾರಿ ಅಧಿಕಾರಿಮುತ್ತಾತ
ಬೆಸಸಿದರೆ ಸಗ್ಗಿ ನಡೆಯುವರಲ್ಲ. ಅದರಿಂದ
ಕಷ್ಟ ಒದಗಿತೆ ಅದನು ನಗುನಗುತ ಕೊಳ್ಳುವರು.
ಮೊತ್ತದಲಿ ಮಂಗೇಶರಾವ ಆಂತಿಂತೆಂದು
ನಾಲ್ಕು ಮಾತಿನಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಿ ಮುಗಿಸೆ ತಗುವಂಥ
ಸಾಮಾನ್ಯತರದ ಹಿರಿಯುವರಲ್ಲ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ
ಪೌರ್ವಾತ್ಯ ವಿದ್ಯೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಧರ್ಮಕಲ್ಪನೆ
ಯಾವುದೊ ವಿಚಿತ್ರಲಗ್ನದಲಿ ಸಮ್ಮೇಳವಿಸಿ
ಇವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪಡೆದಿವೆ ಎನಲು ಸಲ್ಲುವುದು.

ಇವರನಂತರ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ. ಒಮ್ಮುಖದಿಂದ
ಹಿರಿಯರಲಿ, ಅಂತೆ ಒಮ್ಮುಖದಿಂದ ಕಿರಿಯರಲಿ,
ಸೇರಿರುವ ಚದುರರು. ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿಯನು

ಕೆಲವು ದಿನ ನಡಸಿದರು; ಆ ಬಳಿಕ ಶಾಲೆಗಳ
ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಅಧಿಕಾರದಲಿ ನಡೆದರು.
ಆದರನಂತರ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿಗೆ ಜನವ
ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವ ಹಿರಿಯುಪಾಧ್ಯಾಯರಾದರು.
ಬಹುತೆರನ ಈ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸದಲಿ ತನ್ನೆದುರು
ಬಂದ ಮಂದಿಯನು, ಬಾಳಿನ ಎಲ್ಲ ವಿವರವನು,
ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಸಹಾನುಭೂತಿ ಕೌತುಕದಿಂದ
ನಿರ್ಮಲಾಂತಃಕರಣದಿಂದ ದೃಷ್ಟಿಸಿ ಜಗದ
ಬದುಕೆನಲು ನಗೆಮುರುಕ ಬೆರೆತ ತಮ್ಮದೆ ಆದ
ಒಂದು ನಿಲುವನು ಸಾಧಿಸಿಹರು. ಎಳೆತನದಿಂದ
ಪ್ರಭುದೇವ ಬಸವಣ್ಣ ಮುಂತಪ್ಪ ಶಿವಶರಣ
ಭಕ್ತವೃಂದದ ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನು ಕಲಿಸಿ
ಅದರ ಬೋಧೆಯನು ಉಸಿರಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿಹರು.
ಇಂತಾಗಿ ಇವರು ಸಭೆಯೊಂದರೆದುರಲಿನಿಂತು
ಮಾತಾಡತೊಡಗಿರಲು ನುಡಿ ಮುತ್ತುಮುತ್ತಾಗಿ
ಮೆಲುಮೆಲನೆ ಒಂದೊಂದೆ ಬಂದು ಆಡಿದ ವಾಕ್ಯ
ಹಾರವೆಂಬಂತೆ ತೋರುವುದು. ಅನುಭವದಿಂದ
ಮೆಯ್ಗೊಂಡ ಶುದ್ಧಸುಂದರ ಹಾಸ್ಯ ಈ ಮಾತ
ಮುಖ್ಯ ಲಕ್ಷಣ. ವಾಕ್ಯವನು ನುಡಿವ ಹೊತ್ತಿನಲಿ
ಮಧ್ಯೆ ಅರ್ಥವ್ಯಕ್ತಿಗಾಗಿ ಅದ ನಿಲಿಸುವುದು,
ಅರ್ಥ ಸಭಿಕರ ಮನವ ಮುಟ್ಟಿತೆಂಬುದ ತಿಳಿದು
ಅದನು ಮುಂದರಿಸುವುದು, ಇಂತಿವರು ಭಾಷಣವ
ಒಂದು ಕಲೆ ಮಾಡಿಹರು. ವಚನಗಳನಲ್ಲದೆ
ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯ ಕವಿ ಯಾರನೂ ಬಿಡದೆ ಬಹು
ಚೆನ್ನ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡಿಹರು. ನಾ ಕಲಿತಿಹುದು
ಬಹಳವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತ ತಾವು ಬಹು
ಕಲಿತವರು ಎಂದು ತಿಳಿದಿಹರ ನಾಚಿಸುವಂತೆ

ಪಾಂಡಿತ್ಯವನು ಪಡೆದು ಗಂಭೀರವಾಗಿಹರು.

ದತ್ತೋಜಿ ಕನ್ನಡದ ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಕಾವ್ಯವನು
ಮುಗಿಲಿಗೇರಿಸಿದೊಬ್ಬವರಕವಿ. ಹೆಸರಿನಲಿ
ಮನೆತನ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವೆನ್ನುವುದು ಕಾಣುವುದು.
ಪೇಷ್ವೆಗಳ ಕಾಲದಲಿ ಇಲ್ಲ ಅದಕೂ ಪೂರ್ವ
ಇವರ ಹಿರಿಯರು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲಸಿರಬೇಕು.
ಮನೆಮಾತು ಈಗಲು ಮರಾಟಿ. ಎಳೆತನದಿಂದ
ಕಷ್ಟವನು ಕಂಡವರು. ಜನದ ಕಷ್ಟವ ನೋಡಿ
ಮರುಗಿಹರು. ತಾವು ಕಷ್ಟಕೆ ಅಂಜುವವರಲ್ಲ;
ಅದರಲೇ ದೈವ ಇರುವುದ ಗುರುತಿಸಿರುವರು.
ದೃಷ್ಟಿ ಲೋಕವ ತೀವ್ರ ನೋಡುವುದು, ತಿಳಿಯುವುದು.
ಬುದ್ಧಿ ಹುಟ್ಟಾ ಸೂಕ್ಷ್ಮ: ಊಹೆ ಅದಕೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮ.
ಇಂತಿರುತ ಇವರಿಗೆ ಅದೃಷ್ಟ ದೃಷ್ಟದ ತೆರನೆ
ಎದುರಾಂತು ಕಾಣುವುದು. ಇಂತು ಕಂಡುದನೊರೆವ
ನಯ ಚೆಲುವು ಬಲದ ನುಡಿ: ಓದಿ ಕಲಿತಿರುವಂತೆ
ಕೇಳಿ ಕಲಿತುದು. ನಾಡ ಜನದ ಬಾಳಲಿ ಬೆರೆತು
ಬಾಳಿರುವರಾಗಿ ಮಾತಿನ ಭಂಗಿ ಕನ್ನಡದ
ಕಸ್ತೂರಿ ಕಂಪ ಸೂಸುವುದು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಆಂಗ್ಲ
ಕನ್ನಡ ಮರಾಟಿ ಸಾಹಿತ್ಯವನು ಚೆನ್ನಾಗಿ
ಕಲಿತಿರುವ ಇವರು ಕವಿಗಳಲಿ ಅಪರೋಕ್ಷವನು
ಸಾಧಿಸಿದ ಮುಂದಿಯನು ಮನತೆತ್ತು ಮೆಚ್ಚಿಹರು.
ಅಂತೆ ಇವರಿಗೆ ತತ್ತ್ವ ಧರ್ಮದಲಿ ಸಲ್ಲಲಿತ
ಸುಲಭ ಒಳಹೊಗಲು. ಉನ್ನತ ತತ್ತ್ವ ಲೋಕದಲಿ
ಬುಡಮೇಲು ತಲೆಕೆಳಗು ಆಡುತಿಹ ಆಟವನು
ನೋಡಿ ನಗುವುದ ಕಲಿತ ಇವರ ಮಾತಲಿ ತಕ್ಕ
ಹಾಸ್ಯ ಮರಮರಳಿ ಮುಖವಿಕ್ಕುವುದು. ಇಂತಪ್ಪ

ಜೀವ, ಅನುಭವ, ರಸವಿಚಾರ, ನುಡಿ ಭಂಗಿಗಳ
ಹೊಸಪಾಕ ನಮ್ಮ ದತ್ತೋಜಿ ಹಾಡುವ ಕವಿತೆ.
ಹಾಡುವುದು ಎಂದಿಹೆನು: ದತ್ತೋಜಿ ಸಭೆಗಳಲಿ
ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯನು ತಾವೆ ವಿವರಿಸುತ ಹಾಡುವರು.
ಕಂಠ ಸಾಮಾನ್ಯ ; ಆದರೆ ಗಾಯನದ ದೇಸಿ
ಅವರದೇ; ಅದರ ಮಾಯೆಗೆ ಸಿಲುಕದವರಿಲ್ಲ.
ಇಷ್ಟು ಸುಲಭವೆ ಎಂದು ಅಂತೆ ಹಾಡಲು ತೊಡಗಿ
ಗಾಯಕರು ಕೂಡ ಆ ವೈಖರಿಯ ಸಾಧಿಸರು.
ಮೇಲಾಗಿ ಮಾತು; ಮಾತನು ಮೀರಿ ತುಂಬಿರುವ
ಭಾವ; ಅದು ಕಣ್ಣಿನಲಿ ಹೊಳೆಯುತಿರೆ ಸಭೆಯೆದುರು
ತನ್ನ ಶಕ್ತಿಯಬಲ್ಲ ಗಾರುಡಿಯೊ ಮಾಂತ್ರಿಕನೊ
ತನ್ನತಾನೇ ಮರೆತು ನೇಯ ತೊಡಗಿದ ಒಂದು
ಮೋಡಿಯೆನೆ ಸೋರಿ ಹರಿಯುವ ಸುಸ್ವರವಿತಾನ.
ಬರೆವುದೋದುವುದೆಂತು, ಒಲಿದಗೆಳೆಯರ ಜೊತೆಗೆ
ನುಡಿವುದೂ ಅಂತೆ ಇವರಿಗೆ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯೆ.
ಮಾತಿನಲಿ ದತ್ತೋಜಿ ಹೊತ್ತುಗೊತ್ತರಿಯರು.
ಆ ಮಾತೊ ಗಂಗಾಪ್ರವಾಹ. ಪ್ರವಾಹವೆನೆ
ಗುರಿಯರಿತು ಗುರಿಯ ಮರೆಯದೆ ತುಂಬು ಹೊಳೆಯಾಗಿ
ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಚೇತನವ ಪಾವನಮಾಡಿ
ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಹರಿಯುವುದು. ಸಾಹಿತ್ಯದಲಿ
ಮಾತಿನಲಿ ಇಂತು ಧೀಮಂತನಾಗಿರುವ ಕವಿ
ಮುಂಗಟ್ಟು ಅಂಗಡಿಯ ದಿನದಿನದ ಕೊಡುಕೊಳೆಯ
ವ್ಯಾಪಾರದಲಿ ಒಂದು ಹಸುಕೂಸಿಗೆಣೆಯಲ್ಲ.
ಹಸುಕೂಸು ಮನಸು ಮಾಡಿದೊಡೆ ದತ್ತೋಜಿಯನು
ಆಡುತಾಡುತ ಬೆಳ್ಳಿಸುವುದು. ಬೆಳ್ಳಿಸಿಕೊಂಡು
ದತ್ತೋಜಿ ಆ ಕ್ಷಣಕೆ ಕೋಪಿಸಿ ಮರುಕ್ಷಣವೆ
ಇದುವೆ ಜೀವನ ಎಂದು ನಕ್ಕು ಮನ ತಿಳಿಯುವರು.

ಮೌನ ಮಾತಿಗು ಮಿಗಿಲು ; ಕಲ್ಲಿನಲಿ ಆತ್ಮ ಇದೆ:
ಇದನೀವು ಬಲ್ಲಿರಾ ? ಇಲ್ಲ ? ಬನ್ನಿರಿ ಇಲ್ಲಿ ;
ಸೀತಣ್ಣನನು ನೋಡಿ: ಈ ಹದನ ಗ್ರಹಿಸುವಿರಿ.
ಕವಿ ; ಬರೆದ ಬರಹ ತಕ್ಕಷ್ಟಿಹುದು ; ಕೆಲವು ಕೃತಿ
ಜನಮೆಚ್ಚಿ ನಾಡಿನಲಿ ನಾಣ್ಯವಾಗಿವೆ ಕೆಲವು.
ಅಂತೆ ಚೆಲುವಾದ ಬಲತರುವ ಕೃತಿ ಬೇರೆಯವು
ಹಲವಿಹವು: ಮಂದಿ ಇವುಗಳ ಹೆಸರ ಕಾಣರು.
ಸೀತಣ್ಣ ಎಂದೆ ಆಗಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯವನು
ಸಭೆಗಳಿದುರಲಿ ಓದುವವರಲ್ಲ. ಎಂತಿರಲಿ
ತಾವಾಗಿ ತಾನು ಇಂತಹ ಪದ್ಯಬರೆದಿಹೆನು
ಎಂದು ಹೇಳುವರಲ್ಲ. ಇಂತಾಗಿ ಇವರ ಕೃತಿ
ಜನಕೆ ಎಸಗಲು ಬಲ್ಲ ಒಳ್ಳಿತನು ಎಸಗಿಲ್ಲ.
ಲೋಕಸಾಹಿತ್ಯದ ಸುಗಾಢ ಪರಿಚಯದಿಂದ
ಇವರ ರುಚಿ ತುಂಬ ಹಸನಾಗಿ ಹದವಾಗಿಹುದು.
ಬಾಳು ಇವರನು ತೀರ ಕಷ್ಟದಲಿ ನಾದಿಹುದು.
ಜನರಾವರೂ ಇವರಿಗನ್ಯಾಯಮಾಡಿಹರು.
ಏನೆ ಆದರು ಬಾಯತೆರೆಯದಿಹ ಇವರ ಪರಿ
ಹಿರಿಯ ತಾಣಗಳ ಜನರಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯೆಂಬಂದ
ಕಾಣುವುದು. ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ಅಂತಪ್ಪ ಜನ
ಇವರಿಗೆ ವಿರೋಧವನು ಮಾಡುವರು. ಅವರೇನು ?
ಹತ್ತಿರದ ಜನ ಕೂಡ ಇಂಥ ಗಾಂಭೀರ್ಯವನು
ಗಾಂಭೀರ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿಯರು. ನಮ್ಮ ಕಂಡರೆ
ಇವರಿಗಕ್ಕರೆಯಿಲ್ಲವೆಂದೆ ನೆಂಟರ ತಿಳಿವು.
ಇದಕೆಲ್ಲ ಇವರ ಉತ್ತರ ಮೌನ. ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್
ತನ್ನೊಂದು ನಾಟಕದ ನಾಯಕಿಯ ವಿಷಯ She
Sat like Patience on a monument smiling at
Grief ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿರುವನು. ನಮ್ಮ ಸೀತಣ್ಣ

ಆ ನಾಯಕಿಯ ತೆರನ ಒಬ್ಬ ನಾಯಕ. ಬಾಳು
ಕಷ್ಟವನು ತರುವುದೇ, ತರಲಿ, ಆಯಿತು ಏನು?
ಸಹಿಸಿದರೆ ಮುಗಿಯಿತು. ಸಹಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆ?
ನೋಡುವ; ನಮ್ಮಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಸಹಿಸುವ.
ಇದು ಇವರ ರೀತಿ. ಎಂದಾದರೂ ಈ ಮಾತ
ನನಗೆ ತಿಳಿಸಿರುವರೆಂದಲ್ಲ. ಈ ತಿಳಿಸುವುದು
ಇವರ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲ; ನನಗಿಂತು ತೋರಿಹುದು.
ಇವರ ಈ ಜಿನಮನೋಧರ್ಮ ಹೆನ್ಲೀ ಕವಿಯು
ಅಪರಾಜಿತನ ಆತ್ಮಗೀತದಲಿ ಬಹುಚೆನ್ನ
ವರ್ಣನೆಯ ಪಡೆದಿಹುದು. ಇಂಥ ವಜ್ರಕಠೋರ
ದಾರ್ಢ್ಯದಿಂದಿವರು ಜೀವನ ಪಥವ ನಡೆದರೂ
ಕಷ್ಟದಲಿ ಸಿಲುಕಿರುವ ಇತರ ಜೀವವ ಕಂಡು
ಹೂವಂತೆ ಬಾಡುವರು, ಬೆಣ್ಣೆಯೆನೆ ಕರಗುವರು.
ದೇವರನು ಕರೆದು ಯಾವುದೆ ನೋವ ಭಾರವನು
ಅವನ ಹೆಗಲಲಿ ಹೇರುವುದು ಇವರಿಗೊಪ್ಪದು.
ಈ ಮನೋಧರ್ಮ ಈ ಅನುಭವದ ಫಲವಾಗಿ
ಲೋಕ ಇವರಿಗೆ ಸುಖದ ನೆಲೆಯಲ್ಲ, ಚೇತನದ
ಶಿಕ್ಷಣ ಪರೀಕ್ಷಣದ ಗರಡಿಯೆಂಬಂತಿಹುದು.
ಅಂತೆ ಸೀತಣ್ಣ ಜಗದಿತಿಹಾಸದಲಿ ಬಹುಶಃ
ನೋವ ಸಂಗತಿಗಳನೆ ಆಯ್ದೆತ್ತಿ ಹಿಡಿದವರು
ಅಲ್ಲೆಲ್ಲ ನೋವ ಮೂಡಿಸಿದ ಬೇರನು ಬಿಡಿಸಿ
ಅದರ ಪರಿಯೇನೆಂದು ತೋರುವರು. ಮೊತ್ತದಲಿ
ಬುದ್ಧಿ ಅನುಭವ ಯೋಚನೆಗಳ ವಿಸ್ತಾರದಲಿ
ಸೀತಣ್ಣ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಇಂದಿನತ್ಯಂತ
ಮೇಲ್ತರದ ಸಾಧಕರ ಪಂಕ್ತಿಯಲಿ ನಿಂತಿಹರು.

ಇವರನಂತರ ನಮ್ಮ ರಂಗಪ್ಪನನು ಬಿಟ್ಟು

ಬೇರೆ ಯಾರನು ಬಣ್ಣಿಸಲಿ? ಒಂದು ಕಾಯಕದ
ಜೊತೆಯ ಜನ: ಬಹಳ ಹತ್ತಿರದ ಗೆಳೆಯರು ಕೂಡ.
ಎನಲು ರೀತಿಯಲಿ ಒಂದೆಂದಲ್ಲ. ಸೀತಣ್ಣ
ಹಾಗ ನಗೆ ಮುಪ್ಪಾಗ ಚಿಂತೆಯೆನೆ ರಂಗಪ್ಪ
ಮುಪ್ಪಾಗ ನಗೆ ಹಾಗ ಯೋಚನೆ. ಇವರು ಸಹ
ಕಷ್ಟವನು ಬಲ್ಲವರೆ; ಆದರೂ ಸೀತಣ್ಣ
ಪಟ್ಟನಿತನಿವರು ಪಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಮನವೆ
ಬಾಳಬೆಳಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಮುಖವ ಮಾಡಿಹುದಹುದು.
ರಂಗಪ್ಪ ಹರೆಯದಲಿ ಕಟ್ಟುಮಸ್ತಾದಾಳು.
ಮದಲಿಂಗ ಅವನ ಒಲವಿನ ಜಾಣೆಯನು ಕುರಿತ
ಕತೆಯು ಮಲೆನೆಲ ಇವರ ಹೆತ್ತು ಬೆಳಸಿದ ನಾಡು.
ಅವರ ಕತೆ ಸಂತೋಷದಲಿ ಮುಗಿಯಿತೆಂಬೊರೆವ
ಶುಭಪಾಠವಿಹುದನಿವರೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೇಳುವರು.
ಅಂತ ಹೊತ್ತಲಿ ನನಗೆ ಇವರೆ ಆ ಸಂತಸದ
ಮದಲಿಂಗ ಮರಳಿ ಮೈಯ್ವೆತ್ತಂತೆ ಕಾಣುವರು.
ಕೃತಿಗಳನು ರಚಿಸಬಲ್ಲರು: ಆದರೂ ಬಹಳ
ರಚಿಸಿಲ್ಲ. ಬಹಳ ಓದಿಹರು; ಸತ್ಕೃತಿಯಿಂದ
ಬಹಳ ಆನಂದವನು ಪಡೆದಿಹರು; ಆ ಸುಖದ
ಭರದಲಿರಬೇಕು ಕೃತಿರಚಿಸಬೇಕೆಂಬೊಂದು
ಹಂಬಲನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿಹರು. ಹಿರಿಯರು ಕಾಡಿ
ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿರಲು ಇನಿತನಿತ ಬರೆದಿಹರು.
ಬರೆದ ಅನಿತಿನಿತು ಮುದ್ದಾಗಿಹುದು. ಅದರಲೂ
ಗದ್ಯ ಬಹು ಮುದ್ದು. ನುಡಿ ಹವಳ ಮುತ್ತನು ಕೋದ
ಚೆಂದವೊಂದನು ತೋರುವುದು. ಕಾವ್ಯಕತೆಗಳನು
ಬರೆಯರಾದರು ಹೆರರು ಬರೆದ ಕತೆಕಾವ್ಯವನು
ಒಲವಿಂದ ನೋಡುವರು, ಚೆನ್ನವೆನೆ ಮೆಚ್ಚುವರು,
ಬಾಯ್ತುಂಬ ಹೊಗಳುವರು ಇಂದಿನ ವಿಮರ್ಶೆಯಲಿ

ನಾಲ್ಕು ಸಾಹಿತ್ಯವನು ಚೆನ್ನಬಲ್ಲವರಾಗಿ
ಪೂರ್ವಪಶ್ಚಿಮದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರವನರಿತು
ಕಾವ್ಯರತ್ನಪರೀಕ್ಷೆಯಲಿ ದಕ್ಷರೆನಿಸಿರುವ
ಕೆಲವೆ ಜನರಲಿ ನಮ್ಮ ರಂಗಪ್ಪ ಒಬ್ಬರು.

ದತ್ತೋಜಿಯಂತೆ ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಕನ್ನಡದ ಹೊಸ
ಕವಿತೆಯನು ಮುಗಿಲಿಗೇರಿಸಿದೊಬ್ಬವರಕವಿ.
ಮಲೆನಾಡಿನಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರು. ಉತ್ತುಂಗ
ಶಿರದ ಗಿರಿಗಳ ಸಾಲು, ನಡುವೆ ಹರಡಿದ ಕಾಡು,
ಪರ್ವತದ ಕೋಡಿಂದ ಬಿಳಿದಾಗಿ ಕೆಳಗಿಳಿದು
ಹಾಡಿ ಹರಿಯುವ ಹೊನಲು, ಎಳೆಯ ಹುಡುಗನ ಮನವ
ಒಲಿಸಿದವು ನಲಿಸಿದವು ತಣಿಸಿದವು; ಮನ ಊಹೆ
ಉಸಿರುಗಳ ತುಂಬಿ ಬೆಳಸಿದವು; ವಿದ್ಯೆಯನರಸಿ
ತರುಣ ಮೈಸೂರಿಗೈತಂದು ಜೊತೆಗೈದಿ
ಅಲ್ಲಿ ಇವರನು ರಕ್ಷಿಸಿದವು. ಮೈಸೂರಿನಲಿ
ಲೌಕಿಕದ ವಿದ್ಯೆಯನು ಕಲಿವಂದು ಪುಟ್ಟಣ್ಣ
ರಾಮಕೃಷ್ಣಾಶ್ರಮದ ತಂಪು ನೆರಳಲಿ ಬೆಳೆದು
ಪರಮಹಂಸರ ಅಂತೆ ಅವರ ಪಟ್ಟದ ಶಿಷ್ಯ
ಶ್ರೀ ವಿವೇಕಾನಂದಗುರುಗಳ ಅನುಗ್ರಹದ
ಅಮೃತಸೇಚನದಿಂದ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಜೀವನದ
ತಳಿರ ತಳೆದರು; ಮುಂದೆ ಗುರುಕೃಪೆಯ ಬಲದಿಂದ
ತಮ್ಮ ಚೇತನದ ದೈವಾಯತ್ತ ಗುಣದಿಂದ
ಕಾವ್ಯವನು ರಚಿಸತೊಡಗಿದರು. ಬಹುತೀವ್ರದಲೆ
ಸಾಹಿತ್ಯಲೋಕದಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತದ
ಸ್ಥಾನವನು ಸಾರುವರೆ ಶಕ್ತಿ ತಮ್ಮೊಳಗಿಹುದ
ಕಂಡುಕೊಂಡರು, ತೋರಿದರು; ಕಾವ್ಯಗಳರಚಿಸಿ
ತಾವು ನಲಿದರು, ಅಂತೆ ಸಹೃದಯರ ತಣಿಸಿದರು.

ಕಣ್ಣು ಲೋಕವನು ಕೌತುಕದಿಂದ ನೋಡಿರುತ,
ಕಂಡುದನು ಮನ ಸಾದಿ ನುರಿಸುರಿಸಿ ಸವಿನೋಡಿ,
ಒಗೆದ ಭಾವಕೆ ಊಹೆ ತಕ್ಕ ಆಕೃತಿಯೊಂದ
ಒದವಿಸಿರೆ, ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಕತೆಕವಿತೆ
ಗುರಿಮುಟ್ಟಿದಂದು ಚೆಲುವೇ ರೂಪುಗೊಂಡಂತೆ
ತೊಳಗಿ ಬೆಳಗುವವು. ಅಂತೆ ವಿಚಾರ ಗಂಭೀರ;
ಆಶಯ ಉದಾತ್ತ; ದೃಷ್ಟಿ ವಿಶಾಲ; ಗತಿ ಧೀರ.
ಸಾಹಿತ್ಯ ಒಂದು ಅಧ್ವರ, ತಾವು ಅಧ್ವರವ
ಕೈಕೊಂಡ ದೀಕ್ಷಿತರು. ಇದು ನಮ್ಮ ಪುಟ್ಟಣ್ಣ.

ಇನ್ನು ರಾಜಣ್ಣ. ಈ ಉಳಿದವರ ರೀತಿಯಲಿ
ಇವರಾದರೂ ಪಂಡಿತರೆ. ಜೊತೆಗೆ ತಮ್ಮದೇ
ಒಂದೆರಡು ಬೇರೆ ಶಕ್ತಿಗಳ ಪಡೆದಿಹರಹುದು.
ಕಷ್ಟಗಳಕಂಡು ಅವುಗಳ ಕಾವಿನಲಿ ಕರಗಿ
ಕಡುಬಡವ ಕಡೆ ಕಡಮೆಯೆಂಬವರ ನೋವುಗಳ
ತಮ್ಮವೇ ಎಂಬಂತೆ ಅನುಭವಿಸಿ ಮರುಗುವರು.
ತಾವು ಕೆಚ್ಚೆದೆಯಿಂದ ಕಷ್ಟಗಳ ಕಡೆಹಾಯ್ದು
ಬಾಳಿದಂದವೆ ಬೇರೆಯವರು ಬಾಳಲಿ ಎಂಬ
ಆಶೆಯಲಿ ದುಡಿದಿಹರು. ಎಳತನದಿ ಮೈಸೂರ
ನಗರ ಜೀವನವ, ಅದರಲಿ ನಮ್ಮ ಹರಿಜನರ
ಬಾಳುವೆಯ ರೀತಿನೀತಿಯ, ತೆರೆದ ಕಣ್ಣಿಂದ
ನೋಡಿ ಮನಸಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡಿಹರು. ಇದರಿಂದ
ಆ ಜನರೊಳೊಬ್ಬ ಧೀರಾತ್ಮನನು ಬಣ್ಣಿಸುವ
ಕವಿತೆಯನು ರಚಿಸಿಹರು. ಇದರಂತೆ ಇನ್ನಿಲ್ಲ
ಎಂಬೊಂದು ಚಂದ ಮೂಡಿಹುದು ಆ ಕವಿತೆಯಲಿ.
ಎಲ್ಲಿಯೇ ಇರಲಿ ಸಲ್ಲದುದನೊಲ್ಲದೆ ಅದನು
ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ಜಗಕೆ ತೋರುವುದು, ನಗುವುದು, ನಕ್ಕು

ಚುಚ್ಚುವುದು ಕುಕ್ಕುವುದು : ಈ ಮನೋಧರ್ಮದಲಿ
ರಾಜಣ್ಣ ಬರೆದ ಕೃತಿ ಹಲವಿಹವು. ಅಲ್ಲದೆ
ರಾಜಣ್ಣ, ಬುದ್ಧ ಅಂತೇ ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳ
ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಭ್ಯಾಸಮಾಡಿಹರು. ತಿಳಿವಂತೆ
ಇವರ ದುಡಿಮೆಯು ಕೂಡ ವಿಪುಲ. ಮೆಯ್ ದೃಢ, ಮನಸು
ದೃಢ, ದುಡಿವೆನೆಂಬ ನಿಶ್ಚಯ ಇವಕೆ ಸಮನಾಗಿ
ದೃಢವಾಗಿರುತ ನಮ್ಮ ರಾಜಣ್ಣ ಬರೆದಿರುವ
ಪುಸ್ತಕ ಅವೆಷ್ಟೊ! ಅವುಗಳ ಜಾತಿ ಇನ್ನೆಷ್ಟೊ!
ಇದಕು ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲಿ ರಾಜಣ್ಣ
ಗೆಯ್ದಿರುವ ಸೇವೆಯೆನೆ ಜನ ತಾವೆ ಓದದೆಯೊ
ಓದಿಯೂ ಗ್ರಹಿಸದೆಯೊ ಕಣೆಗಣಿಸಬಹುದೆಂಬ
ಇತರ ಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳನು ಸಭೆಗಳಲಿ ಓದಿ
ಅಭಿರುಚಿಯ ಬೆಳಸಿಹುದು. ಧರ್ಮಮಾಡುವುದೆಂತು
ಅಂತೆ ಅದನನುಪಾಲಿಸುವುದು ಪುಣ್ಯವ ತಹುದು
ಎಂಬರಲೆ! ಕಾವ್ಯವನು ರಚಿಸುವುದು ಎಂತಂತೆ
ಅದರರಿವ ಹರಡುವುದು ಇದೆ ರೀತಿ ಪುಣ್ಯಕರ.
ರಾಜಣ್ಣ ಈ ಪುಣ್ಯವನು ಪೂರ್ಣಗಳಿಸಿಹರು.

ಈಗ ಕೌಶಿಕರ ಹೊಗಳುವೆನು. ಕೌಶಿಕ ಇವರ
ಗೋತ್ರ. ಬೇರೆಯ ಗೋತ್ರಸಂಸ್ಥಾಪಕರ ಗುಣ
ಅವರ ಕುಲದಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವರಲ್ಲಿ ಕಾಣುವವೊ,
ಕಾಣವೋ. ಕೌಶಿಕ ಮಹಾಮುನಿಯ ಮುಖ್ಯಗುಣ
ಎರಡ ಈ ನಮ್ಮ ಸೋದರರು ತೋರುವುದು ನಿಜ :
ಮೊದಲು, ಯಾವುದೆ ಒಂದು ಕೆಲಸವನು ಕೈಕೊಳಲು
ಎಷ್ಟಾದರೂ ದುಡಿದು ಏನೆ ಕಷ್ಟವ ಸಹಿಸಿ
ಅದನು ಕೊನೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವುದು; ಎರಡನೆಯ ಗುಣ
ಮೂಗ ತುದಿಯಲಿ ಕೋಪ, ಮನದಲ್ಲಿ ಬೆಣ್ಣೆಮೆದು.

ಇದರಿಂದ ಗೆಳೆಯರಿವರನು ಭಗೀರಥ ಎಂದು
ಒಮ್ಮೆ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ರಂಗಪ್ಪ ಎಂದೊಮ್ಮೆ,
ನಕ್ಕು ನುಡಿವರು. ಕೌಶಿಕರು ಎರಡು ಹೆಸರನೂ
ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನಕ್ಕು ನಡೆವರು. ಕಾವ್ಯ ಬರೆಯುವುದು
ಇವರಿಗೇನೋ ಆಗಿಬರಲಿಲ್ಲ ; ಅಂತೆಯೇ
ಕತೆಯನಾಗಲಿ ಬರೆಯುವವರಲ್ಲ ಕೌಶಿಕರು.
ಕತೆಗಳನು ಹೇಳಬಲ್ಲರು. ಸಭೆಗಳೆದುರಿನಲಿ
ವಿವರ ವಿವರವನು ಜೋಡಿಸಿ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯ
ಬಿತ್ತರಿಸುವುದರೊಳಿವರದೆ ಒಂದು ಹದ, ಚೆದುರು.
ಇದರಿಂದ ಇವರು ಯಾವುದೆ ಒಂದು ಕಾವ್ಯವನು
ಜನಕೆ ತಿಳಿಸುವ ರೀತಿ ಬಹುಚೆನ್ನು. ಕೌಶಿಕರು
ಜೊತೆಯ ಗೆಳೆಯರ ತೆರನೆ ಬಹು ಒಳ್ಳೆಪಂಡಿತರು.
ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯನು ಕಲಿತು ಈಸ್ಕಲಿಸ್ ಹೋಮರರ
ಕೃತಿಗಳನು ಮೂಲದಲಿ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿಹುದು
ಇವರೊಳೊಂದು ವಿಶೇಷ. This thing is Greek to me
ಇದು ನನಗೆ ಗ್ರೀಕ್ ಎನಲು ಆಂಗ್ಲೇಯ ಭಾಷೆಯಲಿ
ನನಗಿದರ ಅರ್ಥ ತಿಳಿಯುತಲಿಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥ.
ಗ್ರೀಕ್ ಅಷ್ಟು ಅಪರೂಪ ಭಾಷೆ. ಕೌಶಿಕರಿಗೋ
ಗ್ರೀಕ್ ಕೂಡ ಗ್ರೀಕಲ್ಲ ; ಸುಲಭದಲಿ ತಿಳಿಯುವುದು.
ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಪುಳಿಯೋಗರೆಯನಾಗಾಗ
ಅಡಿಸಿ ಗೆಳೆಯರ ಕರೆದು ಹೊಟ್ಟೆಯನು ತುಂಬುವುದು
ಇವರ ಇನ್ನೊಂದು ಇಂತಪ್ಪುದೆ ವಿಶೇಷಗುಣ.
ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಗುಣಕೆ ಎಂತಂತೆ ಗೆಳೆಯರು ಇವರ
ಇದಕಾಗಿಯೂ ಬಹಳ ಮೆಚ್ಚಿಹರು.

ಕಸ್ತೂರಿ

ಮಲೆಯಾಳದಲಿ ಹುಟ್ಟಿಬೆಳೆದು ಹರೆಯದ ದಿನಕೆ
ಮೈಸೂರ ಸೇರಿ ಆಮೇಲೆ ಕನ್ನಡನುಡಿಯ

ಕಲಿತು ಆದರಲಿ ಒಳ್ಳೆ ಕೃತಿಯ ರಚಿಸಿದ ವೀರ
ಮಗುವಾಗಿ ಮಲೆಯಾಳದಲಿ ಬೆಳೆದ ದಿನದಲೂ
ಕನ್ನಡದ ಜನದ ಮಧ್ಯದಿ ಬೆಳೆದರೋ ಏನೊ
ಎಂಬಂತೆ ಕನ್ನಡವನಾಡುವರು ಬರೆಯುವರು.
“ಬಾಳನೆಲ, ಬಾಳಿಸುವ ನೆಲ; ಇದರ ನುಡಿ ನನ್ನ
ತಾಯ್‌ನುಡಿಯೆ ಸರಿ. ಅಲ್ಲವೆಂಬರೇ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ;
ಕಲಿವೆನೆನೆ ಬರುವುದು, ಬರೆವೆನೆನೆ ಒಲಿಯುವುದು
ದುಡಿವೆನೆಂದೆನೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದು.” ಇಂತೆಂದು
ನಮ್ಮ ಈ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಕನ್ನಡವ ಕಲಿತರು.
ಕಲಿತ ಕನ್ನಡವೆಂದು ಕಾಣದೊಂದಂದದಲಿ
ಕನ್ನಡವ ಬರೆದರು. ಮನದ ನಿಶ್ಚಯ ಒಂದೆ
ಅಲ್ಲ ಬಿಡಿ ಇದೆರೊಳಿವರಿಗೆ ಜಯವತಂದುದು.
ಸೋದರದ ನುಡಿಯೊಂದು ಜಾಯಮಾನವರಿವ
ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಜೊತೆಯಲಿ ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಗತಿಯ
ಹದವರಿತು ರುಚಿಮೂಡುವಂತು ಬರೆಯುವ ಶಕ್ತಿ,
ಇವು ಇವರ ಹುಟ್ಟುಗುಣ ಮೇಲೆ ಲೋಕದ ಬಾಳ
ನೋಡಿ ನಗಬಲ್ಲ ಮನ, ಮನದಿ ಮೂಡಿದ ನಗೆಯ
ಹದಕೆಡದ ಒಂದು ಚಂದದಿ ನುಡಿವ ಸರಸೋಕ್ತಿ.
ಇದು ನಮ್ಮ ಕಸ್ತೂರಿ.

ಇನ್ನೀಗ ದೀಕ್ಷಿತರು.

ದೀಕ್ಷಿತರು ಎನಲು ಇದು ಇವರ ಮನೆ ಹೆಸರೆಂದು
ತಿಳಿಯಬಾರದು. ಗೆಳೆಯರಲಿ ಏನೆ ಮಾತಿನಲಿ
ಚರ್ಚೆ ಬೆಳೆಯಲು ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಎಷ್ಟು
ಜನ ಏನು ಹೇಳಿದರು ಸರಿಯೆ ಸೋಲದೆ ಈತ
ಕೊನೆಯ ಮಾತನು ತಾವೆ ಆಡುವರು. ಇದರಿಂದ
ಮಾತಿನಲಿ ಸೋಲುವವನಲ್ಲೆಂದು ಈ ಗೆಳೆಯ
ದೀಕ್ಷೆ ತಳೆದಿಹರೆಂದು ಕೆಳೆ ಇನಿಸು ಕೊಂಕಿನಲಿ

ಅದಕು ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಮೆಚ್ಚಿನಲಿ ಎಳಿತನದಲೇ
ಬಿರುದಕೊಟ್ಟಿತು ಒಳ್ಳೆ ಧೀಮಂತ. ಅಂತೆಯೇ
ಧೀರರೂ ಅಹುದು. ಓದಿನಲಿ ಎಂದೂ ಮುಂದು.
ಸಾಹಿತಿಯ ಮನ, ಬುದ್ಧಿ, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಗುಣ ಉಂಟು.
ಬರೆಯಲೂ ಬಲ್ಲಾತ ; ಬರೆದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ
ಚಿನ್ನವೂ ಅಹುದು. ಆದರೆ ಮಾತ ಚಟ ಹೆಚ್ಚು ;
ವಾದದಲಿ ಪ್ರೀತಿ. ನೆಪಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸರಿ, ಒಡನೆ
ಸರಸವನು ಸರಸರನೆ ನುಡಿದು ಚಪಲವ ಕಳೆದು
ಸುಮ್ಮನಾಗುವರು. ಇಂತಿವರ ಸಾಹಿತಿ ಶಕ್ತಿ
ನಾಲಗೆಯ ಕೃತಿಯಾಗಿ ಬರಹವಾಗದೆ ಇಹುದು.
ಇವರ ಮಾತಿನ ಚಮತ್ಕಾರವನುದಾಹರಿಸಿ
ಎರಡು ಸಂಗತಿಯ ಹೇಳುವೆನು. ಆಂಗ್ಲರ ಮೆಚ್ಚಿ
ಅವರಿಗೆ ಸಮಾನ ಇಲ್ಲೆಂದು ನಮ್ಮಲಿ ಒಬ್ಬ
ಹಿರಿಯವರು ವಾದಿಸುವ ವೇಳೆ ದೀಕ್ಷಿತರು, “ಸರಿ,
ಆದರೂ ಆಂಗ್ಲರೇ ಮೆಚ್ಚಿ ಹಿರಿದೆಂದಿರುವ
ಒಂದೆರಡು ವಿವರವಾದರು ನಮ್ಮ ಚರಿತೆಯಲಿ
ಇರುವುವಲ್ಲವೆ”, ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಹಿರಿಯವರು,
“ಅದು ಒಂದೆ ದೌರ್ಬಲ್ಯ ಆಂಗ್ಲರಲಿ. ಇರುವಗುಣ
ಬಹು ಅಲ್ಪವಾದರೂ ಅದನೆತ್ತಿ ಹೊಗಳುವರು.
ಎದುರಾಳಿ ನಿಜದಲೇ ತನ್ನಗುಣ ಹಿರಿದೆಂದು
ತಪ್ಪಾಗಿ ತಿಳಿಯುವನು”, ಎಂದು ನುಡಿದರು. ಅದಕೆ
ದೀಕ್ಷಿತರು, “ಆಂಗ್ಲಜನ ಅಡ್ಡಹಾದಿಗೆ ಇಂತು
ಎಳೆದರೂ ತಮ್ಮಂತೆ, ನಾವು ದಡ್ಡರೆ ಹೌದು,
ಎಂಬುದನು ಮರೆಯದಿಹ ಬುದ್ಧಿವಾನ್ ಇಲ್ಲೊಬ್ಬ
ಅಲ್ಲೊಬ್ಬ ಇರುವುದೇ ಈ ಜನಾಂಗದ ಪುಣ್ಯ,”
ಎಂದು ಮಾತನು ಮುಗಿಸಿದರು. ಬೇರೆ ಒಂದು ಸಲ
ಗೆಳೆಯ ಇವರನು “ಸಾಕೊ ಕತ್ತೆ” ಎಂದನು. ಇವರು

"ಹೇಳಿಕೊ: ನಾ ನಿನ್ನ ಕತ್ತೆ ಎಂಬುದಪಾಯ,"
ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. "ಆಹಾ ಇಷ್ಟು ತಿಳಿಯಿತೇ
ನಿನಗೆ" ಎಂದನು ಗೆಳೆಯ. "ಅಯ್ಯೊ ನನಗಿದು ತಿಳಿದು
ಬಹಳ ದಿನವಾಯಿತು. ನಾ ನಿನ್ನ ಕತ್ತೆಯೆನೆ
ಕತ್ತೆ ನನ್ನನು ಒದ್ದು ಕೆಡಹುವುದು."

ಪಟ್ಟಾಭಿ

ನಮ್ಮ ಹೊಸ ಕವಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾಂತ
ಬಹುಪುಣ್ಯಶಾಲಿ ಕವಿ. ಸಂಕೋಚ ವೈತಾಳಿ
ಎದುರು ನಿಂತಿತೊ ಎಂಬ ರೀತಿಯಲಿ ನಡೆಯುವರು,
ನುಡಿಯುವರು. ಮನಸು ನವಿರಲಿ ನವಿರು. ಬಾಳಿನಲಿ
ತಮ್ಮೆದುರು ನಡೆಯುತಿಹುದೇನು ಅದನೆಲ್ಲವನು
ತೀವ್ರದೃಷ್ಟಿಯಲಿ ನೋಡುವರು; ನೋಡುತಲಿಹುದ
ತೋರಿಸರು. ಇಂತು ಕಂಡುದ ನವಿರ ಮನಸಿನಲಿ
ಮೆಲುಕು ಹಾಕುವರು; ಭಾವಿಸುತ ಅನುಭವಿಸುವರು;
ಊಹೆಯಿಂದದಕೆ ಬಣ್ಣವ ಕಟ್ಟಿ ಚೆಲುವಾದ
ನುಡಿಯೊಳಾ ಅನುಭವಕೆ ಆಕೃತಿಯ ನೀಡುವರು.
ಉಸಿರ ಸಾರಣೆಯ ರಂಧ್ರದಿ ಬಸಿದು ತಿಳಿಯಾದ
ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ಮಾತ್ರವನು ನುಡಿವ ಇವರ ಕೃತಿ
ಎಲ್ಲ ಹೊತ್ತಲು ಒಂಮಗೀತದಂತೆಸೆಯುವುದು.
ಜಗದ ಚೆಲುವನು ಕಂಡು ಸಂತಸ, ಜೀವನದ
ಕಷ್ಟಗಳ ಕಂಡು ಸಂಕಟ, ಎಲ್ಲ ಜೀವವನು
ಕುರಿತು ಕನಿಕರ ಮರುಕ, ದೈವವನು ಕುರಿತರಿವು,
ಬಾಳ ತಲೆಕೆಳಗುಗಳ ನೋಡಿ ನಗೆ, ಎಲ್ಲವೂ
ಇವರದೇ ಆದೊಂದು ನವಿರಾದ ರೀತಿಯಲಿ
ಕಾವ್ಯವಾಗಿಹವು. ಭಾವನೆ ಊಹೆ ಎಂತಂತೆ
ಇವರ ನುಡಿಯೂ ನವಿರು. ತುಂಬ ನೊಂದಿಹ ಜೀವ,
ತುಂಬ ಮೆದುವಾಗಿಹುದು. ಆದರೂ ದೈವವನು

ನಂಬಿರುವ ಚಿತ್ತ ತನ್ನಾಳದಲಿ ಹರ್ಷವನೆ
ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿಹುದು. ಸಹಜದಲಿ ಕವಿಯಾದ
ಮನುಜ ತನ್ನನುಭವವ ನಿಷ್ಠೆಯಲುಪಾಸಿಸಲು
ಒಂದು ದರ್ಶನ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದೆಂಬುದಕೆ ನಮ್ಮ
ಪಟ್ಟಾಭಿ ಸಾಕ್ಷಿ.

ಗೌರಮ್ಮ ಕನ್ನಡ ನಾಡ
ಕತೆಗಾತಿಯರಲಿ ಹೆಸರಾದವರು. ಹುಟ್ಟಿದುದು
ಬೆಳೆದುದೆಲ್ಲವು ಕೊಡಗಿನಲಿ. ಚೆಲುವ ಬೀಡಾದ
ತನ್ನ ಆ ನಾಡ ಚೆಲುವನು ತನ್ನ ರೂಪಿನಲಿ
ನಡತೆಯಲಿ ಮಾತಿನಲಿ ಇನ್ನೆಲ್ಲ ರೀತಿಯಲಿ
ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದರು ಗೌರಮ್ಮ. ಎತ್ತರ ಎಂದೆ
ಕಾಂಬ ಆಕಾರ; ಆ ಆಕಾರದಂದವೇ
ಎತ್ತರದ ಮನಸು, ಚೇತನ; ಹೆಣ್ಣ ನಯದೊಡನೆ
ನಯದ ಮೇರೆಯ ಮೀರದೊಂದು ರೀತಿಯ ಧೈರ್ಯ.
ಇದು ಸೋದರಿಯ ಹೆಚ್ಚಿನದು ಒಂದು ಲಕ್ಷಣ;
ಅಂತೆ ಮೆಚ್ಚಿನ ಒಂದು ಲಕ್ಷಣ. ಹರೆಯದಲಿ
ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಹೆಣ್ಣ ದೃಷ್ಟಿಯಲಿ
ಲೋಕ ಏನೆಂದು ಕಾಣುವುದೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸುವ
ಸಣ್ಣಕತೆಗಳನು ಬರೆದರು. ಹರೆಯದಲಿ ಬರೆದ
ಕತೆಗಳಲಿ ಕಂಡ ಅನುಭಾವ ಅನುಭವ ಇವರ
ಚೇತನದ ಸಂಸ್ಕಾರ ಎಷ್ಟು ಉನ್ನತ ಎಂದು
ತೋರುವಂತಿಹವು. ಸಾಹಿತ್ಯದಲಿ ದುಡಿವಾಕೆ
ಮನೆಯೊಂದರಲಿ ಅಂತೆ ದುಡಿದು ಪತಿ ಸುತ ಜನವ
ಸಾಕಿ ಸೇವೆಯ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಲೇಖಕವೃಂದ
ನೆರೆಯಬೇಕಾಗಿಹುದು, ದತ್ತೋಜಿ ಬರಲಿಹರು,
ಎಂದು ರಾಮಣ್ಣ ತಿಳಿಸಲು ಒಡನೆ, ಮೈಸೂರು
ಏನು ದೂರವೆ, ಎಂದು ಪತಿದೈವ ಮಗು ಅಣ್ಣ

ಅತ್ತಿಗೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಬಂದವರು ನಂಟರಲಿಳಿದು
ಉತ್ಸವವನೋಡಿ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಕಾರ್ಯದಲಿ ಸೇರಿ
ಕನ್ನಡಿತಿಯೆಂಬ ಕುಲ ಎಂಥ ಗೌರವದ ಕುಲ
ಎಂಬುದನು ಸೋದರಿಕೆ ಅರಿವತೆರ ನಡೆದರು.

ಶರ್ಮ ವಯಸಿನಲಿ ವೆಂಕಪ್ಪನವಂಗೆ ತುಸವೆ
ಕಿರಿಯ. ಇವನನು ವರ್ಣಿಸುವ ಮಾತು ಮೊದಲಲೇ
ಬರಬೇಕು. ಉತ್ಸವದ ವಿವರವನು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ
ಎಲ್ಲ ಗೆಳೆಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದ ದಿವಸವೇ ಇವನು,
ಎಂಥೆಂಥ ದೊಡ್ಡವರ ಜೊತೆಗೆ ನನ್ನನು ಹಾಕಿ
ಬಣ್ಣಿಸುವೆನೆನೆ ನಾನು ಕತೆ ಹೇಳುವನೆ ಅಲ್ಲ,
ಬಣ್ಣಿಸದೆ ಬಿಡಬೇಕು, ಬಿಡಲಾಗದೋ ನಿನ್ನ
ಬುದ್ಧಿವಂತರು ದೊಡ್ಡವರ ಮಾತುಗಳ ಮುಗಿಸಿ
ನಾಲ್ಕುಮಾತನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳು, ಇದು ಸಮ್ಮತವೆ,
ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಸಮ್ಮತ ಅಲ್ಲ, ಗೆಳೆಯರಲಿ
ಇಂಥ ಸಂಕೋಚ ಒಳಿತಲ್ಲ, ಎಂಬುದ ಹೇಳಿ
ಫಲವೇನು? ಇವನ ಸಂಕೋಚ ಇದ್ದೇ ಇಹುದು.
ಆಗಲಿ, ಒಳಿತು, ಎಂದೆವು. ಓದಿನಲಿ ಎನಸೊ
ಹಿಂದಾಗಿ ಶರ್ಮ ಕಿರಿದೊಂದು ಅಧಿಕಾರದಲಿ
ನಿಂತುಕೊಂಡನು. ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರ ಕಿರಿದೆಂದು
ಗೆಳೆಯರೆಣಿಸಿಹರೆಂದು ತಾನೆ ಮನದಲಿ ಗುಣಿಸಿ
ಇಂತಕಾರಣ ತನ್ನ ತಾನೆ ನೋಯಿಸಿಕೊಂಡು
ನಮ್ಮನೂ ನೋಯಿಸುವನು. ಮಾತು ಬೆಳೆಯದೆ
ನಿಂತಿತೇ ಒಳಿತು: ಬೆಳೆಯಿತೊ ತನಗೆ ಉತ್ಸವದ
ಗೊಡವೆಯೇ ಬೇಡ ಎಂದರು ಎಂದ. ಇದು ಇವನ
ಒಂದು ಗುಣ. ಉಳಿದಂತೆ ಬುದ್ಧಿಯಲಿ, ಜೀವನದ
ತಿಳಿವಿನಲಿ, ಇವನ ಮೀರಿಸಬಲ್ಲವರು ಎಲ್ಲಿ ?

ನಾಯಿನರಿ ಕೋಳಿ ಕತ್ತೆಯ ಬಾಳುವೆಯ ಕೂಡ
ಕನಿಕರಿಸಿ ನೋಡುವುದು ಇವನ ಹಿರಿದೊಂದುಗುಣ.
ಮೇಲಾಗಿ ಶರ್ಮ ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯದಲಿ ತನ್ನ
ಸ್ವಂತರೀತಿಯ ಒಂದು ಹಾಸ್ಯವನು ತರುವನು.
ಗೆಳೆಯರೊಬ್ಬರು ಒಮ್ಮೆ ತಮಗೆ ಅದು ಏತರದೊ
ಆಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಆಗಿದ್ದ ಅದು
ಅಂಥದೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಶರ್ಮ, “ ಈ ಬೆಳಗಾಗ
ನನ್ನ ಹಸ್ತವ ನೋಡಿಕೊಂಡೆ ; ಕೊನೆ ಹರುಕಾಗಿ
ಐದು ಬೆರಳಾಗಿದೆ, ” ಎಂದು ಬಹುಗಂಭೀರ
ವಾಣಿಯಲಿ ಹೇಳಿದನು. ಎಲ್ಲರೂ ನಕ್ಕೆವು.
ಇವನ ಕುರಿತಿನ್ನೆರಡು ಮಾತ ಹೇಳುವೆನೆನಲು
ಸುಲಭ ; ಆದರೆ ಇವನ ಮತ್ತೆ ನಾ ಕಂಡಂದು
ಇವನು ಎಂಪರಲಾಡಿಸುವುದ – ಇದು ಇವನದೇ
ಪದ–ಅನುಭವಿಸುವುದನು ನಾನು ಸದ್ಯಕೆ ಒಲ್ಲೆ.

ನಾಗರಾಜನದೂ ಸ್ವಭಾವ ಇದೆ. “ ನೀ ನನ್ನ
ಬಣ್ಣಿಸುವುದೇತರದು ? ಯಾರಿಗೆ ಸ್ವಯಂವರ ?
ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ನಾನು ಸಾಹಿತಿ ಅಲ್ಲ, ” ಇತ್ಯಾದಿ
ಇತ್ಯಾದಿ ಇವನ ಅಡ್ಡಿಯ ಮಾತೆ ಮಾತು. “ ಎಲ
ಕತೆ ಹೇಳುವವರು ಯಾರೆಂದು ತಿಳಿಸುವುದಷ್ಟೆ
ನನಗೊಪ್ಪಿಸಿದ ಕೆಲಸ, ಅದ ನಾನು ಮಾಡುವೆನು,
ನಿನಗಿದರ ಗೊಡವೆಯೇತಕೆ, ” ಎಂದು ಹಠಮಾಡಿ
ಈ ಎರಡು ನುಡಿಯ ಬರೆದಿಹೆನು. ಗಾಂಧೀಜಿಯನು
ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ಮೊದಲ ದಿನಗಳಿಂದಲೆ ನಮ್ಮ
ಈ ಗೆಳೆಯ ತನ್ನ ನಾಯಕರೆಂದು ವರಿಸಿದನು.
ಅವರು ನಿಯಮಿಸಿದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನು ಒಂದೆ
ಸಮನಾಗಿ ತನ್ನಿಂದ ಆದಂತೆ ನಡಸಿಹನು.

ತಂದೆ ತಾತದಿರದೆಂಬುದು ಆಸ್ತಿ ಇನಿತುಂಟು.
ಆದರಿಂದ ಬಂದನಿತರಿಂದ ಬಾಳನು ನಡಸಿ
ತೃಪ್ತನಾಗಿಹನು. ಆ ಮೊದಲಿಂದಲೂ ಚರಕ
ಊರಿನಲಿ ಕೈಮಗ್ಗದಲಿ ತನ್ನ ನೂಲಿಂದ
ತನ್ನ ವಸ್ತ್ರವನೆ ನೇಯಿಸಿ ಅದನೆ ಉಡುವುದು,
ತನ್ನ ಊರಿನ ಸುತ್ತ ಖಾದಿಯನು ನೇಯಿಸಿ
ವಸ್ತ್ರಾಲಯಕೆ ಕಳುಹಿಕೊಡುವುದು, ಇದು ಇವನ
ಕಾರ್ಯವಿನ್ಯಾಸ. ಬೆಳಗಾವಿನಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಸಭೆ
ನೆರೆದಾಗ ಮೊದಲು ಅದಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿಂದೀಚೆ
ಬಿಡದೆ ಒಂದೊಂದು ಅಧಿವೇಶನಕು ಹೋಗಿಹನು.
ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆಯೂ ಊಳಿಗದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಹನು;
ಹೆಮ್ಮೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ಆಗಿಹನು.

ಇನ್ನು ಬೇರೆಯ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರನು ಗೆಳೆಯರನು
ಬಣ್ಣಿಸಲು ನನಗೆ ಮನ ಉಂಟು. ಸಭೆ ನೆರೆದ ದಿನ
ಒಂದು ದಿನ ಕೂಡ ತಪ್ಪದೆ ಬಂದು, ಕೊನೆತನಕ
ನಗುನಗುತ ಕುಳಿತು ಕತೆ ಟೀಕೆ ಎಲ್ಲವ ಕೇಳಿ,
ತಾವು ಎಂಥದೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡಿಸಿ
ಎಂದು ನಾವೆಲ್ಲ ಬೇಡಲು, 'ನನಗೆ gift of the
gab ಇಲ್ಲವಪ್ಪ, ಇತರರು ಹೇಳಿದರೆ ಕೇಳಿ
ಸಂತೋಷ ಪಡುವುದಷ್ಟೇ ನನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆ,'
ಎಂದ ಅಂಬಳೆ ಹಿರಿಯುವರು ; ಎಷ್ಟು ಕತೆ ಬೇಕು
ಎಂಥ ಕತೆ ಬೇಕು ಎಂದರೆ ಅಷ್ಟು ಕತೆ ಅಂಥ
ಕತೆಗಳನು ಹೇಳಿ ಜನ ನಗುವಂತೆ ಅಳುವಂತೆ
ಆಡಿಸಲು ಬಲ್ಲವರು, ಈ ಸಲ ಅದಾವುದೋ
ಕಾರ್ಯದಲಿ ತೊಡಕಿದ್ದು ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಮಾತ್ರ
ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಹೊತ್ತು ಸಭೆಗೈತಂದು ಕೆಲಸದಲಿ

ತರುಣರನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ ನಮ್ಮ ರಾಯರು ;
ಯಜಮಾನರೊಲೆ ಒಂದು ದಿನ ಬಿಡದೆ ಸಭೆಗೈದಿ
ಹಿರಿಯ ಕಿರಿಯರ ಜೊತೆಗೆ ಸಂತೋಷದಲಿ ಬೆರೆತ
ಚಿಕಬುದ್ಧಿ, ದೊಡಬುದ್ಧಿ, ಸಾಹೇಬ, ರೇವಪ್ಪ ;
ರಾಯರಂದವೆ ಒಂದು ಸರಕಾರಿ ಕಾರ್ಯದಲಿ
ಸಿಲುಕಿ, ಸಭೆಯಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲಾಗದೆ ಒಮ್ಮೆ
ಒಂದರ್ಧಗಂಟೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಒಂದರೆಗಳಿಗೆ
ಬಂದ ಕನ್ನಡದ ಶ್ರದ್ಧಾಳು ಸೇವಕರಾದ
ವೀಕೇಸಿ ; ಕನ್ನಡದ ಕೆಲಸ ಯಾವುದೆ ಇರಲಿ
ಬೀಳಬಿಡದಂದ ಅದ ಹಿಡಿದೆತ್ತಿರಲು ಒಂದು
ಕಂಬ ನಾನೆಂಬ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ; ತಾಯಿನಾಡು ನುಡಿ
ಎನೆಸಾಕು, ನವಿರೇರಿ ನಲವಾಂತು ಜೊತೆಗೂಡಿ
ದುಡಿಯೆ ಎಂದೂ ಸಿದ್ಧ ಎಂಬಂಥ ಇನ್ನಿತರ
ಕಿರಿಯ ಹಿರಿಯರು ಹಲವು ಜನ, ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲ
ಎಂತಂತೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ದಿನ ಸಭೆಗೈದಿ
ಕೂಟದಲಿ ಸೇರಿದ್ದು ಸಂತೋಷವನು ನೀಡಿ
ತಾವಿತ್ತ ಸಂತಸದ ಸೆಲೆಯಿಂದ ತಣಿದವರು ;
ಉತ್ಸವಕೆ ಕರೆದು ವೆಂಕಪ್ಪ ಪತ್ರವ ಬರೆಯೆ,
' ಸಭೆಗೆ ಬರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ, ನವರಾತ್ರಿಯಲಿ
ಆಳುವ ಮಹಾಪ್ರಭುಗಳವರ ದರಬಾರ್‌ಗಳನು
ಪೋಷಾಕು ಹಾಜರಿಗಳಿಂದಲಂಕರಿಸುವುದು
ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದುದಲ್ಲ, ಗೆಳೆಯರು ನೀವು
ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಸಂತೋಷ ಪಡುತಿರುವುದನು
ಊಹಿಸುತ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನಲಿಯುವೆನು, ಉತ್ಸವ
ನಡೆಯಲಿ, ಚೆನ್ನವಾಗಲಿ,' ಎಂದು ಹಾರಯಿಸಿ
ಉತ್ತರವನಿತ್ತ ಗುಂಡಣ್ಣ : ಈ ಎಲ್ಲರನು
ಬಣ್ಣಿಸದೆ ಬಿಡುವನೇ ನಾನು ? ಆದರೆ ಅಂದು

ಪಾಡ್ಯಮಿಯ ಉದಯದಲಿ ಉತ್ಸವದ ಕಾರ್ಯವನು
ಏರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಹೊತ್ತಲಿ ಗೋಷ್ಠಿಯಲಿ ಯಾರು
ಕತೆ ಹೇಳುಕೇಳುವುದು ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯಮಾಡಿ,
ಯಾರು ಕತೆ ಹೇಳುವರು ಅವರ ಕುರಿತೆರಡೆರಡು
ಮಾತು, ಕತೆಗಳ ಕುರಿತು ಟೀಕೆ ನುಡಿವರ ವಿಷಯ
ಎರಡೆರಡು ಮಾತು, ಜೊತೆಯಲಿ ಕತೆ, ಅವಕುರಿತ
ಟೀಕೆ, ಇನಿತನು ಮಾತ್ರ ಬರೆಯುವುದು ಸರಿ, ಇನ್ನು
ಉಳಿದವರು ಕೆಲವರನು ಬಿಟ್ಟು ಕೆಲವರ ಹೆಸರ
ಹೇಳುವುದು ಚೆನ್ನಲ್ಲ, ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದರು.
ಇಂತು ನಿರ್ಣಯಿಸಿದುದು ಸರಿಯೊ ಸರಿಯಲ್ಲವೊ
ನಾನು ಹೇಳುವನಲ್ಲ. ಕತೆ ಟೀಕೆ ಇನ್ನುಳಿದ
ಈ ಸಂಗತಿಯನೆಲ್ಲ ಬರೆವ ಕೆಲಸವ ನನಗೆ
ಹಿರಿಯಣ್ಣ ವೆಂಕಪ್ಪ ಮುಂತಾಗಿ ಹಿರಿಯರು
ಅಂದೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡವನು
ಅವರ ನಿರ್ಣಯವ ಮೀರುವುದು ಸಲ್ಲದು ಎಂದು
ಇನಿತರಲಿ ನಿಲಿಸಿಹೆನು.

ಪಾಡ್ಯಮಿಯ ಕತೆಯನು
ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಹೇಳಿ ಈ ನವರಾತ್ರಿಯುತ್ಸವದ
ಅಂಕುರಾರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ವೆಂಕಪ್ಪ
ರಾಮಕೃಷ್ಣಯ್ಯ ಇನ್ನುಳಿದೆಲ್ಲ ಗೆಳೆಯರು
ಅವರ ಬೇಡಿದರು. ಹಿರಿಯಣ್ಣ ಒಲ್ಲೆ ಎಂದು
ಕೆಲಸವನು ಬೇರೆ ಮಂದಿಗೆ ಬಿಡಲು ನೋಡಿದರು.
ಸಂಜೆ ಸಭೆ ನೆರೆದಾಗ ಈ ನುಡಿಗೆ ಡಾಕ್ಟರು,
"ಬನ್ನಿ, ಹಿರಿಯಣ್ಣ, ಇಷ್ಟೇನು ಪಂಚಾಯಿತಿ ?
ನೀವು ಹಿರಿಯರು ; ನೀವು ಮೊದಲ ಕತೆಯನು ಹೇಳಿ.
ನಿಮಗಿಂತ ತುಸ ಕಿರಿಯ ನಾನು ನಾಳೆಯ ಕತೆಯ

ಹೇಳುವೆನು. ಆಮೇಲೆ ರಾಮಣ್ಣ ದಿನ ದಿನ
ಅನುಕೂಲ ನೋಡಿ ಒಪ್ಪಿದ ಜನರ ನೇಮಿಸಲಿ.
ಆಗಲೆನ್ನಿರಿ, ” ಎಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡಿದರು.
ಡಾಕ್ಟರಾಡಿದ ಮಾತು ಸರಿ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ
ಚಪ್ಪಾಳೆ ಕುಟ್ಟಿ, ಒಪ್ಪಲೆಬೇಕು, ಎಂದೆವು.
ಇಂತೆಲ್ಲ ಗೆಳೆಯರೂ ಬಯಸಿರಲು ಹಿರಿಯಣ್ಣ,
“ ಎಲ್ಲ ಗೆಳೆಯರು ನೀವು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡುತಲಿರಲು
ಒಲ್ಲೆನೆನ್ನುವುದು ನನ್ನಲಿ ದೋಷವಾದೀತು,
ಆಣತಿಯ ನನ್ನಿಂದ ಆದಂತೆ ನಡಸುವೆನು,”
ಎಂದು ವಿನಯವ ನುಡಿದು ಒಂದರೆಕ್ಷಣ ಬಿಟ್ಟು,
“ ವಿಜಯ ಪಾಡ್ಯಮಿಯ ಹಬ್ಬದಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲಿ
ಮೈಸೂರ ರಾಜಮನೆತನದ ಮೊದಲಿಗರಾದ
ಯದುಕೃಷ್ಣ ಸೋದರರ ಕತೆಯನೊರೆವುದು ತುಂಬ
ಉಚಿತವೆಂದೆನಗೆ ತೋರುತಿದೆ. ನೀವೂ ಅಂತೆ
ಎಣಿಸುವಿರಿ ಎಂಬ ತಿಳಿವಿನಲಿ ನಾ ಆ ಕತೆಯ
ನನ್ನ ಮನ ಕಲ್ಪಿಸಿಹ ರೀತಿಯಲಿ ಹೇಳುವೆನು,”
ಎಂದು ಕತೆಯನು ಒರೆಯ ತೊಡಗಿದರು. ಆಕತೆಯ
‘ ಯದುವಿಜಯ ’ ಎಂಬ ಹೆಸರಲಿ ಮುಂದೆ ಬರೆದಿದೆ.
